

13423

461

ANUL XL.

No. 3.

IUNIE 1916.

845
BIBLIOTECA
STUDII
8-61

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

REVISTĂ PERIODICĂ ECLESIASTICĂ

A

SFÂNTULUI SINOD AL SPINTEI BISERICI AUTOCEFALE ORTODOXE ROMÂNE.

CUPRINSUL.

	Pag
<i>Arhiepiscopul Teofil M. Floreanu</i> , Gişile vieţii	198
<i>Dr. Drag. Demetrescu</i> , Legea organică a sfântului Sinod al Bisericii Greceşti	202
<i>P. G.</i> , Mănăstirea Cocos	209
<i>M. P.</i> , Legăturile dintre religie şi ştiinţă	222
<i>B. Mungăru</i> , Augustin şi epoca sa	239
<i>I. Mihăilescu</i> , Primatul papal combătut de papistaşi	234
<i>Cronica interioară</i> : Mitropolia Moldovei şi Sucevei — M. S. Regina Maria, la Iaşi.—Institutul Surorilor de Caritate «Regina Elisaveta».	348
<i>P. S. Arhiepiscop Antim</i> , Viaţa sfântului Antonie cel Mare	257
<i>Dr. Drag. Demetrescu</i> , Cronica Bisericească externă	267
<i>Oficiale</i> , Donaţiuni (Sf. Mitropolie a Moldovei şi Sucevei — Sf. Episcopie a Dunării de jos), ...	270

BUCUREŞTI

TIPOGRAFIA CĂRŢILOR BISERICEŞTI

60, STRADA PRINCIPATELE UNITE, 60.

1916.

SPRE ȘTIINȚĂ

Comitetul redacției a Revistei „Biserica Ortodoxă Română” se compune din: P. S. Arhieru Teofil M. Păcuraru, Președinte, D-nii Dr. Petru Gheorghidescu, Dr. M. Popescu, Ștefan Mărgara, Pr. Drag. Dumitrescu și Dr. I. Mihalcescu.

Toată corespondența privitoare la Tipografie și la Revistă precum și banii, se vor trimite cu adrese separate: P. S. Arhieru Melchisedec, Director Tipografiei și Revistei „Biserica Ortodoxă Română”, Str. Principale-ului No. 41 București — *Manuscrisurile ne publicate nu se însușiesc.*

Abonamentele la Revistă se fac pe câte un an. Prețul abonamentului pe un an este de 10 lei în țară; iar în străinătate 12 lei.

Abonații cari nu vor primi numerile regulat, vor reclama de dreptul P. S. Arhieru Melchisedec, Directorul Tipografiei Cărților Bisericești, săvârșite în străinătate să se primesc.

La Tipografia Cărților Bisericești în aia de vânzare următoarele cărți particulare:

Historia Bisericească de Eusebiu al Cesareei, traducere de I. P. S. Iosif Gheorghid. Prețul 3 lei.

Historia Bisericească de Socrate, traducere de același. Prețul 3 lei.

St. Vasile, traducere de același. Prețul 2 lei.

Historia Bisericească de Eusebiu, traducere de același. Prețul 2 lei.

Historia Bisericească de Socrate, traducere de același. Prețul 3 lei.

Populatarea Schismatică sau Roma în raporturile sale cu Biserica Orientală, traducere de același. Prețul 2,50

Luteranii și Grecii-Ortodocși, traducere de același. Prețul 0,50 bani.

Izvoarele biblice ale Simbolului Credinței, de Arhierul Meletie. Prețul 0,50 bani.

Tipic, de P. S. Gerasimu Safrinu Episcop al Romanului. Prețul 1 leu. De același: *Sobornicaria*. Prețul 2,50.

De același: *Legea și poruncile lui Dumnezeu*, traducere. Prețul 0,75 b.

De același: «*Monahii sunt gloria Bisericii lui Hristos*», disertație. 10 b.

De același: «*Slavoslovie*» pe opt glasuri. Prețul 20 bani.

De același: «*Culegere de cântări bisericești*» Prețul 1 leu

Evanghelia sau Vieța și învățătura Domnului nostru Iisus Hristos, de Melchisedec. Prețul 2 lei.

Ermeneutica Biblică, ed. II, de Dr. C. Chiriacu. Prețul 2 lei.

Călușa Predicatorului, de Dr. C. Chiriacu și Icon. Const. Nazarie. 5 l

Apologetica Creștină, traducere de Icon. C. Nazarie. Prețul 6 lei.

D. P. S. Arhieru Antim P. Botoșeanu, au apărut următoarele cărți de lectură cu conținut religios moral: — *Patericul* 6 lei. — *Coșulețul cu flori* 1 leu 25 bani. — *Dorința împlinită*, 50 bani. — *Martirul Sebastian* 1,30 — *Ajunul eșterei Domnului* 1 leu. — *Tinărul din Nyssa* 1 leu. — *Valea din Almeria* 1,30. *Fericiul Augustin* 0,75 bani. — *Pustnicul din Carmel*, 1,40.

Lupta omnia nequiritur imorale de Arhim. I. Scriban, 1 leu. — *idem Doua aporuri* 1,50 bani. — *Șasezeci și cinci predicii populare* 4 lei, Cartonată 5 lei. — *idem Pentru limbă și Târâ* 1 leu.

Ca-zile necredinței contemporane și mijloacele de a o combate, Conferința de I. Mihalcescu.

De-a aceste cărți P. P. C. C. Protoierei și D-nii librari nu beneficiază de raț

Icon. C. Nazarie, *Combaterea principalelor învățături adventiste* 1,40 l. *Cuvântări pentru ostași* 1 leu.

Teologia Dogmatică vol. II, III, IV și V, traducere după Silvestru de Canev. Prețul 12 lei.

Noul Testament, partea I, *Evangheliile*, de P. S. Sofronie Craioveanu. Prețul 4 lei.

Noul Testament prescurtat, de P. S. Sofronie. Prețul 3 lei.

De Pr. N. Runcanu: *Bunul preot* 0,25 *Predici la sărbători* 1 leu. *Povestire de Paști* 0,50. *Păcatul necredinței* 0,20

Vieța religioasă a Românilor de D. Stănescu. Prețul 4 lei.

Episcopul Melchisedec. *Viața și activitatea lui* de C. C. Diculescu. 3 lei.

De același: «*Din corespondențele Episcopului Melchisedec*» Prețul 1,50 bani.

Schitul Crasna, de Al. Ștefulescu. Prețul 2 lei.

Monastirea Tismana de Al. Ștefulescu. Prețul 4 lei.

De același: *Monastirea Strâmba* Prețul 2 lei.

De același: *Monastirea Polovragi*. Prețul 2 lei.

Biserica Stavropoleos de generalul P. V. Năsturel. Prețul 2 lei.

Încercări de Literatură Bisericească de Icon. Ilie Theodorescu. 6 lei. *Cincizeci cuvântări bisericești* 3 lei.

Predici Intitulat: «Pășune Duhoavnicească» de P. S. Arhieru Evghenie Piteșteanu. Prețul 7 lei.

Mântuirea Păcătoșilor. Pr. 4 lei.

Historicul a 40 de Biserici din România (4 vol.) de preotul Marin Dumitrescu, lei 7.

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

REVISTĂ PERIODICĂ ECLESIASTICĂ

A

SFÂNTULUI SINOD AL SFINTEI BISERICI AUTOCEFALE ORTODOXE ROMÂNE

GRIJILE VIEȚII.

Oricine a fost turburat adeseori în odihna sa, și dureros deșteptat în mijlocul visurilor sale, își pierde curajul de a se mai dedă și la bucuriile cele mai inocente și devine melancolic. Nu arareori am auzit pe unii bântuiți de ispite, tânguindu-se și zicând:

«Sunt momente în cari mă simt cu totul abătut, în cari sunt doborât, când de greutatea casnice, când de grijile ce-mi pricinuesc nevoile vieții și întreținerea celor ai mei, când de teama supărărilor ce-mi pot face persoanele pizmătarețe și pătimase,—deși nici una din intențiunile mele nu ar merita ura lor. O, cât aș dori să trăiesc în pace cu toată lumea! Prin câte jertfe n'am voit să dobândesc această fericire! Inșă în zadar. Totdeauna rele înțelesuri, totdeauna rele întâmpinări. De câte ori, când îmi socoteam în fine orizontul vieții mele luminat, deodată nori negri au venit să-l întunece! Mă învârtesc neincetat în acest cerc. Fac zadarnice efortări spre a'mi face liniștea vieții. Când chiar inima mea nu-și impută nimic, ea nu poate să se apere de temeri uneori justificate; ea se îndoiește de viitor, roditor în accidente supărătoare și în desămăgiri....

Aș voi câte odată să fug în păduri, în munți sau într'un deșert, unde să fiu numai cu mine, fără contact cu oamenii, a căror societate, relațiuni, prietenie, sfârșesc de ordinar prin a ruina pentru mult timp mulțumirea sufle-

tului meu. Aceste diverse impresiuni mă agită și mă turbură. Caut să mă liniștesc prin raționamente și încurajări de tot felul, dar grijile și supărările mă urmăresc fără încetare. Seara mă apropii cu tristeță de patul meu, iar dimineața nu-l parăsesc fără noi griji, fără noi temeri, pe cari le motivează o veche experiență. Astfel cursul vieții mele devine o înlanțuire de temeri și de chinuri. Nu mă bucur în pace de nici unul din ceasurile cari se scurg, și mă simt aproape doborât sub greutatea grijilor și nevoilor cari se succed și se reînnoesc fără încetare...

Astfel sunt plângerile cari ies din gura multor persoane, de altfel pioase și cinstite,—ele se plâng cum făcê David de timpul său. Și eu smeritul creștin, trecând prin aceeași încercări, nu tăgăduesc că am avut momente în cari pare că m'am simțit nevoit a uni glasul meu cu al lor. În asemenea momente însă, nu de puține ori am fost scos din descurajarea profundă, aducându-mi aminte cuvintele în cari se rezumă înțelepciunea morală a creștinismului: *A face binele și a se încrede în Dumnezeu*. Aceste cuvinte, cari mi-au risipit melancolia, m'au făcut să trec cu ușurință peste întâmplările cele mai neplăcute, și să pășesc fără frică spre viitorul cel mai amenințător!

Voesc așa dar să fac binele, și să mă încred în Dumnezeu. Mă voiu sili să'mi îndeplinesc cât mai bine datoriile mele, și Dumnezeu apoi va purta grijă de ceace nu este în puterea mea. Această regulă de purtare luminează câmpul gândurilor mele nedeslușite, și mă face să intru în cercul activității mele, fără să mă istovesc cu îngrijiri cari sunt numai în stăpânirea lui Dumnezeu. Voesc să fac binele pretutindeni unde sunt chemat să lucrez, și Dumnezeu, Părintele neamului omenesc, va face binele meu, acolo unde numai puterea sa lucrează, și unde puterea mea se oprește...

Ce poate fi oare mai înțelept, și care să se acorde mai

bine cu principiile unei judecări sănătoase, decât aceste adânci povățuiri ale Mântuitorului: «Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu, și dreptatea lui; și acestea toate se vor adăoga vouă... Că știe Tatăl vostru cel ceresc că trebuință aveți de acestea toate»—Mat. 6, 32—33.— Toate grijile și nevoile ar fi cu mult scăzute pre pământ, dacă fiecare și-ar face din acest adevăr regula purtării sale. Dar din nenorocire prea adeseori se întâmplă contrariul.

Cea mai mare parte din necazurile noastre se nasc de acolo, că noi întrebuițăm rău îngrijirea noastră. În loc să ne interesăm de ceace e în folosul mântuirii noastre, noi ne chinuim sufletul cu alte lucruri. Mai mult încă, ne făurim griji relativ de întâmplări și împrejurări cari atârnă în cele mai multe cazuri poate numai de voința lui Dumnezeu. Această îngrijire nepotrivită turbură într'un chip nenorocit mulțumirea și odihna noastră. Dacă noi nu ne îndeplinim bine aceace ni este prescis, dacă nu desfășurăm toată activitatea noastră acolo unde datoria face apel la puterile noastre sufletești,—atunci secerișul va fi tot atât de nenorocit ca și sămânța. În schimb grijile sunt nefolositoare, și chiar vătămătoare, pentru tot ce trece preste puterile omului, pentru tot ce aparține adâncilor planuri ale lui Dumnezeu. Numai Dumnezeu singur regulează mersul lumii, noi nu putem să oprim acțiunea atotputerniciei sale, nici să întrecem înțelepciunea sa, nici chiar a-i pătrunde planurile, oricare ar fi silințele curiozității noastre. Să nu ne turburăm dar sufletele zadarnic, să nu ne ocupăm de cât de ceace ni este dat să ne îngrijim, și să nu lucrăm decât potrivit menirii noastre. Iubirea credincioasă a lui Dumnezeu va complectă restul. Noi nu putem nici să-l ajutăm, nici să-i schimbăm planurile. Și de altfel, noi nu știm dacă schimbările pe cari am voi să le aducem acestor planuri nu s'ar întoarce spre pierderea, în loc de fericirea noastră... Să facem dar

binele, și să ne încredem în Dumnezeu. Destule sunt grijile vieții. Adeseori chiar numai aceste griji ne apasă greu. Cu toate acestea mare parte dintre oameni se înarcă cu lucruri cari trec preste puterile lor. De aceea și necazurile le vin de acolo, că în multe din întreprinderile lor măsura dorințelor nu le-a fost regulată după aceea a puterilor lor.

O omule, dacă în situațiunea ta nu ai fi voit să îmbrățișezi prea multe lucruri, dacă ai fi știut să-ți moderezi dorințele, ai fi făcut binele. Mii de alți oameni, având mai puțin de cât tine, dar mulțamiți cu situația, cu starea lor, se găsesc în cele din urmă mai fericiți. De ce să te arunci cu lăcomie în afaceri și în încercături nouă, cari se tot înmulțesc, până când în fine ajung să te doboare? Zile și luni, dacă nu și ani petrecuți în griji și neliniște nu plătesc oare prea scump plăcerea unei clipe spre a zice: iată tot ce am câștigat? Cine știe dacă ajungând în posesiunea obiectului dorințelor tale, nu vei fi și vrednic de plâns? A înmulți și varia activitatea sa nu este aceea ce dă mulțumirea unui om, ci a face binele ce trebuie să-l facă. El s'ar cruța de multe griji, dacă ar ști să-și modereze dorințele și să lucreze ca un înțelept. E un obicei sau mai bine zis o aplicare a nesocotiților de a alerga din grijă în grijă, și din osteneală în osteneală, până când ajung și ziua ca să nu mai aibă nici grijă, nici osteneală, până când încheie și cu lumea și cu ale ei!... Ei nu judecă că o împărțire mai bine regulată, mai chibzuită a timpului și ocupațiunilor lor i-ar apropia mai sigur de obiectul dorințelor lor, făcându-i părtași tericirii posibile astăzi, de oarece nimeni nu poate compta pe ziua de mâine. Dar munca neîntreruptă a spiritului le dă o astfel de obișnuință de agitațiune și de neastâmpăr, în cât ei se afundă în griji nouă, chiar atunci când socotesc că a venit vremea să trăiască liberi de orice grijă. Mulți oameni

se plâng şi adeseori fără motiv, numai pentru că sunt deprinşi a se arăta nemulţamiţi de tot ce ei întâlnesc. Pentru lucruri cari nu ar putea să-i deranjeze în tinea lor de cât câteva momente, ei se îngrijesc ziua şi noaptea, îşi fac greutăţi şi împotriviri şi-şi sacrifică odihna lor. Au averi, bună stare, o situaţie onorabilă, o sferă de activitate folositoare,—şi cu toate acestea ei se afundă în o mulţime de încurcături, cari nu atârna de cât de dânsii de a le evita.

Cercetează-ţi cugetul şi inima ta, creştinule, nu cumva ai căzut în asemenea greşeli? Nu te-ai turburat când nu aveai nici un motiv de nelinişte, şi când inima fa nu suferea de nici o rană reală? Pentru ce dar să-ţi otrăveşti zilele nebuneşte? Nu este oare de datoria ta de a renunţa la o rea obişnuinţă, pentru a dobândi acea seninătate de cuget care nu trebuie să-şi creeze monştri, şi să transforme cele mai uşoare împedecări în munţi de greutăţi? Bucură-te de ziua de astăzi, pe care bunătatea dumnezească şi-o hărăzeşte, indeplineşte-ţi datoriile, şi lasă celelalte griji în seama Domnului. Zilele de tristeţă vor veni dela sine. Nu e nevoie să le provoci!...

Caţi oameni sunt nemulţamiţi cu situaţiunea lor prezentă care eră altădată obiectul tuturor efortărilor lor, pricina tuturor grijilor lor! La ce bun toate aceste sollicitudini cu rezultate deşerte?

Dorim să luăm o poziţiune nouă, şi aceasta e unica noastră ţintă; dar presupunând scopul nostru atins, suntem siguri că nu vom afla în el o amăgire, că nu vom regreta soarta pe care astăzi dorim să o schimbăm? Căci acesta este de ordinar rodul speranţelor noastre exagerate. Noi uităm prea adeseori că fiecare stare, ca şi fiecare zi, are greutatea ei, după cuvântul Mântuitorului. Uităm că fericirea nu aşteaptă pe om în cutare stare sau în cutare loc şi că el însuş trebuie să se îndrepte spre ea. Când inima

nu știe să se mulțamească cu o situațiune dată, nu-și mai găsește mulțămirea în nici o altă parte. Poate că pozițiunea noastră actuală jighește în multe privințe felul nostru de a gândi și de a simți. În acest caz, să examinăm dacă o putem modifica cu destulă prudență; dar să știm mai dinainte că schimbând situația noastră cu alta, trebuie să ne așteptăm la noi nemulțumiri, mai grele, mai puțin suportabile de cât acelea pe cari le-m încercat până în prezent.

Să ne obișnuim așa dar a privi soarta noastră de partea cea mai favorabilă. Cu alte cuvinte să ne schimbăm inima, și împrejurul nostru lumea se va schimbă. O dispoziție binevoitoare ne va câștiga prieteni, și un caracter modest va schimbă pe dușmani, apropiindu-i de noi. Să ne moderăm dorințele, și vom fi destul de bogăți; să ne dedăm la o activitate utilă, și nu ne va lipsi nimic.

Relele de cari se plâng oamenii se află mai puțin în situațiunea lor exterioară de cât în starea lor lăuntrică, de cât în deșertăciunea și în poștele lor, decât în îndărătnicia, în trufia și în lipsa lor de sinceritate.

A face binele și a se încrede în Dumnezeu, acestea pun capăt tuturor grijilor.

Multe turburări sufletești s'ar iconomisi, dacă oamenii și-ar înfațișă mai lămurit și sub toate fețele, obiectul ce doresc sau pe care nădăjduesc să-l obție, și dacă aruncându-și privirile asupra scopului sforțării lor, și-ar pune cu toată seriozitatea această întrebare: Ce putem face spre a ne atinge scopul? 'Carii pot fi sorții de izbândă, cari nu atârnă de noi, ci de împrejurări și de întâmplări cari sunt în afară de puterile noastre?

Da! Creștinul trebuie să-și facă această întrebare înainte de a începe ceva. Răspunsul ce i-l va da judecata îi va aruncă o cât de mică lumină asupra viitorului său. El va munci cu mai multă resemnare, cu mai multă fermitate

și curaj, dacă capătă siguranța că izbânda atârna mai întâi de silința sa. Va deveni apoi mai băgător de seamă, se va nădăjdi mai puțin în sine, se va aștepta mai mult să-și vadă planurile căzute, când se va convinge că reușita se datorește și altor voințe, cum și împrejurărilor pe cari nu le poate prevedea, mai mult decât propriilor sale puteri. Ca să-și ajungă ținta, el va face așa dar tot ceea ce datoria îi poruncește; cât pentru rest el se va lăsa în voea lui Dumnezeu. Orice alte griji nu-i va servi la nimic.

Cine ar cuteză să se bizuească pe câștig într'un joc de hazard? Dar dacă o întreprindere mai mult sau mai puțin norocoasă îți este favorabilă, creștinule, primește aceasta ca un dar din mâna lui Dumnezeu, știind bine că activitatea ta n'a contribuit decât foarte puțin la ea; și din contră dacă nădejdea ți-a căzut, te-ai așteptat la aceasta mai dinainte, de oare ce nu ai îndrăznit a te bizui pe reușită. Să mulțumești atunci lui Dumnezeu că nu ți-a ascultat rugăciunile, ori nu ți-a împlinit dorințele. Refuzul său se va află la sfârșit a fi o binefacere către tine sau către ai tăi. Căci de vreme ce ai întâmpinat piedici în calea ta, să fii sigur că ai luat un drum rău ca să ajungi la fericire. Să nu urăști așa dar nici persoanele nici lucrurile cari te-au împiedicat să-ți atingi ținta, căci ele nu au fost poate decât organe alese de Dumnezeu, spre a contribui la mântuirea, la fericirea ta. A-i url ar fi să urăști făptura lui Dumnezeu, și să nesocotești înțelepciunea Părintelui ceresc. Mulțumește lui Dumnezeu și binecuvintează pe acei cari s'au opus pretensei tale fericiri. Într'o zi vei află că eră cu dreptate să-i binecuvintezi. Dumnezeu a socotit-o aceasta de trebuință în starea, în sfera de activitate, în împrejurările în cari te-ai pus. Iată pentru ce deviza a face binele și a se încrede în Dumnezeu, risipește multe griji și turburări sufletești!

Când un lucru nu se poate cu prudență schimbă, renunță atunci a te gândi la schimbări. Nimic din ceea ce a făcut Dumnezeu nu poate fi schimbat fără voea lui. Tu nu poți modifica de cât propriile tale lucrări. Toată grija chinuitoare pentruce este în afară ori mai presus de tine și absoarbe fără nici un folos puterile minții tale. Teme-rile, grijile tale pentru lucruri cari nu sunt de domeniul activității tale, nu servesc la altceva de cât să-ți parali-zeze acțiunea în îndeplinirea datoriilor tale. Dacă nu faci bi-nele și nu te încrezi în Dumnezeu, atunci ce soartă me-riți? E mai mult decât o nesocotință, este o adevărată boală a spiritului de a se turbură pentru un trecut care nu se poate schimbă. Dar nu e mai puțin o lipsă de ju-decată de a-și frământă mintea pentru un noroc posibil în viitor, care însă, poate că nu se va realiză niciodată. Acea-stă rătăcire e prea comună, este un fel de goană după fantome, e un mare rău.

Mulți oameni caută să justifice aceste frământări, și fie-care își zice: «Așa sunt lucrurile. Și chiar când aș con-veni că neliniștea mea sufletească e deșartă, zadarnică, nu aș putea să o opresc, nu aș putea să mă apăr, să mă scutesc de ea». Nu, sărmană inimă chinuită, tu poți să te aperi, o repet, luând ca maximă de purtare această re-gulă de înțelepciune creștinească: A face binele și a se încrede în Dumnezeu. Îndeplinește-ți datoriile tale în pre-zent, iar pentru viitor *aruncă spre Domnul grija ta, și el te va hrăni*. Dacă ai încredere în înțelepciunea aceluia care te-a zidit și te-a ținut până acum, și ți-a hărăzit mai multe bucurii de cât meritai poate, sau pe cari n'ai știut a le gustă, și dacă această încredere este fermă, curiozitatea ta neliniștită asupra viitorului se va potoli. Nu vei mai în-trebă: Ce trebuie să nădăjduesc? Ci vei zice cu siguranță: Trebuie să mă aștept la ceea ce e mai bun pentru mine, căci Dumnezeu îmi trimite întotdeauna aceea ce îmi este mai de folos.

Parinți Ingrijorați, vă este teamă de soarta copilului, când mâna voastră nu-l va mai susține? Vă întrebați: Ce va deveni? Cine va îngriji de dânsul? Faceți binele și vă încredeți în Dumnezeu. Faceți astăzi încă pentru copil aceea ce datoria poruncește, insuflați-i gustul virtuții, pedepsiți cu blândeță greșelile lui, cultivați-i mintea și inima, dați-l în școli unde el poate să învețe numai ce-i este de folos lui și semenilor lui. Toate aceste datorii îndeplinite de către voi, veți fi făcut binele, restul rămâne în seama lui Dumnezeu. Credeți oare ca el să facă pentru copilul vostru mai puțin de cât ați face voi? Nu este el și copilul lui tot așa ca și al vostru?

Creștinule apăsător, prigonit, pentru ce să te lași abătut de frica răului ce dușmanii pot să-ți pricinuească? Pentru ce ai devenit obiectul urii lor? Dacă ai făcut binele, de ce să tremuri înaintea acelor care sunt sub puterea Ziditorului tău? Dacă Dumnezeu este cu tine, cine va fi împotriva ta? Continuă să faci binele, urmează calea datoriilor tale, și fii cu prudență față de protivnicii tăi. Pentru ce te prigonesc ei? Dacă tu ai făcut nedreptate, atunci de sigur Dumnezeu ți-i trimite pentru a te aduce pe calea cea dreaptă. Dacă ai părăsit virtutea, atunci suferi pedeapsa păcatului, și înveți din nou a crede în legile lumii morale. Ca să scapi de pedeapsă îngrijirile tale îți sunt zadarnice. Atins deja de dânsa, i-ai suferit pe jumătate biciuirea. Fă binele de aici înainte și urmarea fericită a virtuții tale va fi încrederea în Dumnezeu. Dumnezeu te va scăpa. Pedeapsa ta chiar va fi un mijloc al mântuirii tale. Iar dacă ai lucrat dreptate, cum poți să crezi că Dumnezeu nu vede tot? Și cum el vede toate, așa le va și răsplăti pe toate, căci el este adevărul și dreptatea. Rezistă dar pe cât poți patimilor tale, păstrează-ți o conștiință curată, și vei merge înaintea dușmanilor tăi cu nobilul calm al unui biruitor, căruia i se poate

răpi totul afară de demnitatea caracterului său și de cărua sa cea dreaptă!...

Cât de nenorocite sunt zadarnicile griji ale muritorilor pentru lucruri de cari acești fii ai țării n'ar trebui să se turbure! Ce confuziune, ce necazuri, ce osteneți ne-folositoare, când se pierde din vedere înțeleptul sfat al lui Iisus: «*căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea lui*»—Mat. 6, 33—. Și totuși numai acesta poate și trebuie să fie obiectul grijilor omenești.

Dacă pătrundem înțelesul adânc și mântuitor al dumnezeieștiior cuvinte rostite de Iisus Hristos, atunci o liniște plăcută trece în sufletul nostru. Nu ne mai temem atunci de dușmani, nu ne mai temem de nici o contradicție, sub ocrotirea mâinii sale puternice. Ne odihnim sub acoperământul Părintelui dragostei. Dacă facem binele, ne achităm în mod cinstit și credincios de datoriile noastre și îndeplinim voința sa. Atunci se pogoră în inima noastră o pace negrăită pe care negrele griji nu poate să o întunece. Căci înaintea lui Dumnezeu ele dispar ca umbrele înaintea soarelui dimineții. De aceea dacă vre-o nouă împrejurare, dacă noi griji amenință să ne clătească, să ridicăm privirile noastre cucernice și fiești către Acela care ni-a zis și ne zice pururea: «*Veniți către mine toți cei osteniți și împovărați, și eu vă voi odihni pre voi*». Mat. 11, 28.

† Teofil M. Ploșteanu.

Legea organică a sfântului Sinod al Bisericii Greciei.

(Vezi Biserica Ortodoxă Română, anul XL No. 1.)

Art. 14. În chestiunile curat bisericesti sfântul Sinod are autoritatea supremă asupra clerului și asupra rapor-

turilor acestuia cu sf. Sinod, socotindu-l tribunalul și autoritatea supremă. Sfântului Sinod se trimit în apel toate hotărârile Episcopilor asupra tuturor chestiunilor bisericesti. El le cercetează, le judecă și hotărăște asupra lor canoniceste.

Dacă vre un cleric are ceva de reclamat contra Episcopului, se adresează sfântului Sinod, care, în acest caz, hotărăște definitiv și fără drept de apel.

Sfântul Sinod are dreptul de a aplica pedepse canonice asupra clericilor, atunci când chestiunile lor sunt aduse în apel la sf. Sinod spre a fi judecate, sau când se judecă deadreptul de el. Aceste pedepse sunt:

a) Oprire dela ori ce servire bisericască, cu lipsirea de toate beneficiile, pe cari le aduce exercitarea îndatoririlor și a drepturilor celui pedepsit.

b) Deținerea într'o mănăstire sau într'un așezământ de corecțiune, unde pot fi primiți și ținuți clerici.

c) Restituirea indoită a sumei ce a primit, când se va dovedi că un cleric luând bani a săvârșit ceva în contradicțiilor sale și contra așezămintelor bisericesti. Această sumă se depune la tezaurul bisericesc.

d) Excomunicare sau afurisenie contra clericilor sau monahilor.

e) Caterisirea.

Decisiunile acestea ale sfântului Sinod, cum și ale Episcopilor asupra unor astfel de lucruri, cari se vor da totdeauna motivate, cu arătarea canoanelor cari s'au călcat și pe cari se întemeiază, se aduc la îndeplinire cu aprobarea:

1) a Ministerului Cultelor, a acelor deciziuni cari cad sub litera a și b, atunci când pedepsele cuprinse în ele se impun pe un timp care nu este mai mic de 15 zile și nici mai mare de două luni.

2) a Regelui, a decesiunilor cari cad sub litera d și a-

cele de sub litera a și b, când pedepsele ce se impun prin ele sunt mai mari ca două luni.

Pedepsele până la 15 zile impuse după litera a și b, se aduc la îndeplinire fără aprobarea autorității politice.

Executarea hotărârilor sfântului Sinod se face totdeauna cu concursul și ajutorul Guvernului.

În ceea ce privește pedeapsa prevăzută sub litera e, cel condamnat la caterisire, dacă în timp de 10 zile dela condamnarea sa, cere prin suplica către Rege revizuirea judecătoarei, Regele are dreptul să ordone sfântului Sinod revizuirea, chemând și alți Episcopi pentru judecarea cazului.

Art. 15. Afurisenie personală asupra persoanelor laice nu se poate da decât numai cu aprobarea anterioară a Guvernului.

Art. 16. Cu privire la căsătorie, tot ceea ce se referă la partea lor civilă și politică, depinde de tribunalele civile și politice, iar în ceea ce privește partea lor spirituală depinde de autoritățile bisericești.¹

Autoritatea bisericească informată despre săvârșirea unei căsătorii în contra legii, are dreptul a cere autorității politice ca să se ia măsurile convenite și să se instrumenteze din oficiu de tribunalele civile cele prescrise de lege în asemenea cazuri; iar după ce autoritățile civile constată abuzul și dau hotărârea definitivă, cum că căsătoria s'a săvârșit în mod ilegal, atunci și autoritatea bisericească declară nevalabilă și căsătoria religioasă.

Iar contra Episcopului, sau locțiitorului său, care a binecuvântat o căsătorie ilegală, sau a dat voe pentru a se săvârși o astfel de căsătorie, sau contra preotului care a binecuvântat o astfel de căsătorie ilegală, având sau neavând voe pentru a o săvârși, se vor aplica pedepsele pre-

¹ Specificarea acestor atribuțiuni este făcută prin anume lege și explicată prin circulară sinodală.

scrise de canoanele bisericești, conform dispozițiilor din art. 14, după gradul de culpabilitate.

Art. 17. Când cei căsătoriți după toate regulile bisericești și politice vor cere divorțarea lor, sau separațiunea de masă și de conviețuirea împreună, trebuie pentru aceasta să se adreseze cu petițiune în regulă către Episcopul respectiv, carele chiamă pe ambii soți, în scopul de a-i împăcă; și dacă timp de trei luni întrebuițând toate mijloacele spirituale posibile nu va putea să-i împăce pe amândoi, va hotări asupra cazului prin o încheere a sa, făcută chiar pe petițiunea ce a primit, și o trimite tribunalului local. Iar tribunalul numai după ce primește această cerere cu încheerea Episcopului, atunci primește și el cerere contra soțului vinovat sau învinuit, și fără a mai face o nouă încercare de împăcare, hotărăște cele ce ordonă legiurile politice cu privire la primirea unei astfel de cereri de divorț.

În timpul încercării de unire și împăcare a soților, Episcopul poate, dacă socotește de nevoie, să dea femeiei voie scrisă ca să părăsească casa conjugală a soțului, dar într'o anume casă hotorâtă de soți, sau de Episcop, în cazul când aceștia nu sunt de acord. Numai după acordarea unei astfel de permisiuni tribunalele pot, după cererea unuia din soți, chiar și în timpul cât mai durează încercările de unire și împăcare să dispună luarea de măsuri provizorii potrivit art. 783 paragraful 3, 4 și 5 al legii cu privire la căsătorii; iar aceste măsuri nu se fac cunoscut în public.

Dacă trece timpul celor trei luni prevăzute de lege, fără ca Episcopul respectiv să fi luat o hotărîre în sensul celor mai sus arătate atunci poate unul sau celalt dintre soți să se adreseze tribunalului respectiv, care primește cererea după ce mai întâi se încredințează, că o astfel de cerere a fost făcută la timp către Episcop, și atunci el dă curs cererii. În conformitate cu cele prescise de legea civilă.

După darea sentinței de divorț, prin care se hotărăște în mod definitiv deslegarea căsătoriei, judecătorul de instrucție este dator a înainta o copie după această hotărâre către autoritatea bisericească în scopul de a proclama și ea căsătoria desfăcută și din punctul de vedere bisericesc.

Art. 18. Este interzis cu desăvârșire a fi expus în piață spre vânzare sau a fi secestrat, în scop de a se vinde pentru datorie, fie particulară, fie publică ori și ce fel de obiect sacru, consacrat cultului divin, obiect de argint sau de aur, ca sfinte cruci, reliqui sfinte, sfinte icoane, vestimente sacre și în genere ori și ce fel de obiect sacru care a servit cultului.

Art. 19. Toate hotărârile sf. Sinod. dispozițiuni, proclamațiuni, circulari și în genere ori și ce fel de act care se adresează către autoritățile politice ale statului, ele nu se trimit deadreptul către acestea, ci prin mijlocirea ministerului de Culte.

Art. 20. Sf. Sinod nu poate avea nici un fel de corespondență cu autorități politice sau bisericești externe, decât numai prin Ministerul Cultelor.

Art. 21. Autoritatea bisericească, întrucât nu depășește limitele atribuțiunilor sale, are dreptul la protecțiunea și concursul autorității politice și astfel toate aceste autorități politice sunt datoare, ori de câte ori se va dovedi că au fost atacate drepturile sf. Sinod și se va cere concursul lor, să apere și să dea tot ajutorul la cererea ce se va face.

Art. 22. Asemenea și toți accia cari au motive bine constatate că autoritatea bisericească a abuzat în ceva, sau a ieșit din atribuțiunile sale și a atins drepturile lor, sunt în drept a cere intervențiunea și protecțiunea autorității politice.

Toate reclamațiunile contra autorității bisericești se pot

face sau deadreptul către Guvern, sau în genere către oricare altă autoritate administrativă și se va cerceta de ministerul Cultelor, care nu poate hotărî asupra lor, decât după ce va cere avizul sfântului Sinod, în cazul când obiectul reclamat nu este de rezortul tribunalelor civile.

Art. 23. Forma de jurământ pe care o depun arhierii, preoții și diaconi înaintea tribunalelor, sau înaintea oricărei autorități a Statului, este următoarea: pentru arhierii: «Incredințez pe arhieria mea și ccelealte.

Jurământul astfel depus are aceeași putere ca și jurământul comun obicinuit făcut după toate formele, și ori ce abatere dela el, afară de pedepsele bisericesti, se urmărește și de pedepsele legale ale codului penal privitoare pe jurământul fals sau sperjur, cari se vor face cunoscut și urmări de ritribunalele ordinare.

Art. 24. Ori ce față bisericescă, din catalogul clericilor chemată a depune jurământul într'o chestiune oare care, nu poate refuză mărturia sa, dar arhierieilor li se iă depozitiunea și jurământul la locuința lor, iar mărturia depusă de ei, dacă se cere, poate fi cetită în pretoriul tribunalului; afară numai de cazul când sunt chemați spre a depune ca martori la tribunalul compus din jurați; atunci sunt chemați și ascultați (fără a fi confrunțați cu alți martori) în ședința publică, unde îndată ce se prezint și depun mărturia lor trebuie să plece.

Tot ce fețele bisericesti cunosc dela mărturisire nu sunt obligați ca să depună și să facă mărturisire.

Art. 25. Pentru faptele și delictele cari cad sub prevederile legilor civile și ale dreptului public și privat, cum și pentru infracțiunile dela ori și ce lege și dispozițiune luată de Stat, membri clerului sunt pasibili a fi judecați de tribunalele ordinare civile ale Statului.

Conamnațiunile pentru crimele și delictele politice aduc cu sine și pedeapsa caterisirii spirituale, iar hotărîrea con-

damnării criminale, nu se aduce la îndeplinire de cât după ce clericul condamnat a fost mai întâi caterisit din treapta ierarhică în care se află. Pentru rest se va urmări în conformitate cu dispozițiunile codului penal.

Art. 26. În ceea ce privește arestarea provizorie a clericilor precum și executarea hotărârilor date în contra lor pentru delikte sau abateri care i-ar face pasibili de închisoare, deținerea lor se va face în închisori deosebite de a celorlalți delicvenți.

Art. 27. Intregul cler al Regatului în toate sfintele slujbe și oficii bisericești va pomeni 1) pe Majestățile Lor Regele și Regina și în urmă pe Sfântul Sinod.¹

Art. 28. Cele cuprinse în Decretul Regal din 6 August 1833 cu privire la retribuțiunea și serviciile președintelui și a membrilor Sf. Sinod rămân în vigoare.

Primul secretar al Sf. Sinod va fi plătit anual cu 3500 drahme; al doilea secretar cu 2400.

Salariul primului scriitor al Sinodului va fi de 1200 drahme anual, celui de al doilea de 960; iar al servitorului Sf. Sinod de 600 drahme anual.

Reprezentantul Regelui în sânul Sf. Sinod, ca procurator al Regelui, va fi retribuit cu 6000 drahme anual.²

Art. 29. Îndată după promulgarea și publicarea acestei legi, Sf. Sinod se va întruni în baza dispozițiilor prevăzută într'însa în prima sa sesiune sinodală care va ține până la 31 August anul 1853.³

¹ În ceea ce privește pomenirea familiei regale, Sf. Sinod a luat anume hotărâre pe care a comunicat-o prin circulară tuturor autorităților bisericești, arătând modul cum trebuie a se face.

² Toate aceste retribuțiuni, inclusiv și a președintelui și a membrilor Sf. Sinod, au fost mărite ulterior prin Decretul Regal din 28 Mai 1859.

³ Sinodul bisericii Regatului Grecesc fiind permanent, sesiunea aceasta ca și toate cele ulterioare sunt anuale și se încep în fiecare an la 1 Septembrie, cu începutul anului bisericesc.

Art. 30. Toate dispozițiunile care ar contraveni legii de față sunt și rămân abrogate.

Această lege votată de Cameră și Senat și aprobată de Noi se publică prin Monitorul Oficial spre a fi socotită și executată ca lege de stat.

În Atena 9 Iulie 1852.

(ss) *OTHON*

S'a confruntat și s'a aplicat marele sigiliu al Statului în Atena 10 Iulie 1852.

Ministru al Cultelor (s) *Stavru Vlahos.*

Ministru de Justiție (s) *Constantin Provelenghie.*

Aceasta este actuală lege sinodală după care se conduce Biserica Regatului Greciei. Dar atât această lege cât și toate legile organice, au fost supuse unei revizuire. Și o anume comisiune, despre care cetitori Bisericii Ortodoxe au luat conștiință din numerile precedente, a alcătuit proiectele tutulor legiuirilor bisericesti. Ele urmează a fi votate de cameră pentru a avea putere de legi. Dar despre toate aceste noi legi vom vorbi în numerile viitoare.

Dr. Drag. Demetrescu.

MANASTIREA COCOȘ.

I.

În județul Tulcea, în apropierea orașelului Isaccea, se află mănăstirea Cocoș, într-o pozițiune frumoasă și sănătoasă. Această mănăstire a fost întemeiată în anul 1833 pe când Dobrogea era sub stăpânire turcească, de trei călugări români. De altfel e singura mănăstire românească

in întreaga Dobroge, căci schitul Saon cu călugări ruși altădată, acum e o anexă sau o filială a Cocoșului.

De aceea P.P. S.S. Episcopi ai Dunării de jos s'au îngrijit de aproape de această sf. mănăstire și în deosebi P.P. S.S. Pimen și Nifon. I. P. S. Pimen, actualul Mitropolit al Moldovei și Sucevei a început construirea clădirilor înconjurătoare și anume partea de răsărit, iar P. S. Nifon a început și a terminat partea de miazăzi și a pus și temelia frumoasei biserici, terminată și sfințită în Duminica Rusaliilor, 29 Mai 1916.

*

Sfințirea bisericii s'a făcut de P. S. Nifon și de P. S. arhieru Evgh. Humulescu cu o pompă cum rar am văzut. Artă desăvârșită în executarea serviciului, cântare frumoasă, ordine și exactitate.

Și-a venit lume multă la această sfințire, mii de oameni, nu numai din județul Tulcea, ci și, din județul Constanța, cale de mai multe poște. Am vorbit cu oameni din Caceamac, de lângă Copadin și din Topal.

Ce să spun? eră o mare de capete: bărbați, femei și copii. Și dacă vremurile ar fi fost pacinice, am fi văzut și mii de români din Basarabia, căci mănăstirea aceasta e un loc de pelerinagiu pentru toți Românii dela gurile Dunării.

II.

După terminarea serviciului sfințirii, P. S. Evghenie Humulescu a ținut o înălțătoare cuvântare, pe care o și public aici.

Drept Credincioșilor creștini,

Biserica, în înțelesul cel mare al cuvântului, însemnează adunarea credincioșilor, totalitatea creștinilor, cari cred și mărturisesc învățătura adusă și descoperită lumii, de către Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

Biserica privită în acest înțeles, se împarte în două, aci pe pământ. 1) Biserica învățătoare, întocmiță din slujitorii altarului—Clerul—cari propoveduesc cuvântul Domnului, săvârșesc sfintele Taine și se roagă pentru toți, ca mijlocitori între Dumnezeu și credincioși. 2) Biserica ascultătoare, pe care o alcătuesc toți creștinii, cari cu râvnă ascultă cuvântul lui Dumnezeu, învățând tot adevărul folositor vieții și mântuirii sufletului.

Biserica învățătoare și Biserica ascultătoare la un loc, fac Biserica luptătoare de pe pământ, care se luptă împotriva valurilor, ce o isbesc adesea cu furie.

Biserica biruitoare este și va fi în ceruri.

Biserica în înțelesul strâns al cuvântului, însemnează locașul cel sfințit, întru care se adună creștinii la rugăciunea obștească.

Acest cuvânt—Biserica—vine dela *Basilica*. La strămoșii noștri Romani se numiau *basilice*, tribunalele împărătești, în care se împărția cetățenilor dreptatea și se rostiau hotărârile de judecată.

Sfântul Împărat Constantin cel Mare, a dăruit creștinilor multe din aceste mărețe clădiri, în scopul de a le folosi ca locașuri sfinte de rugăciune și închinare de obște. Astfel basilicele, ajungând în stăpânirea duhovnicească a creștinilor, își păstrară în curgerea vremii, vechea lor numire, care apoi se dete și altor case de rugăciune, până în ziua de astăzi. Și așa la noi Românii, prin'o schimbare a cuvântului, din basilice am ajuns a numi Biserici, locașurile de rugăciune zidite, împodobite și sfințite după rânduială, pentru obștea credincioșilor.

În tot locul, ochiul lui Dumnezeu celui închinat în Treime, priveghiază asupra credincioșilor Săi; dar în Biserică se împart darurile sfântului Duh, prin sfintele Taine și prin ierurghii, și se aduce sfânta Jertfă cea fără de sânge, pentru viața și mântuirea lumii.

Da Fraților, căci de și Dumnezeu este pretutindenea și nemărginit în timp or în loc, totuși este trebuincios pentru firea cea mărginită a omului, ca să aibă un loc hotărât și împrejmuit, întru care să se poată uni cel mărginit cu cel Nemărginit, un loc zic în care, să se săvârșiască *atingerea* muritorului cu cel Nemuritor, unde în sfârșit,

ca se desfășoară de aproape, săjura cu Factorul și acest lucru este înșelăciune, căci unde va putea omul să fie mai cu aderență fermit, drept în locul care l'apropie mai mult de Dumnezeu?

Căminul de vârstă omie învâțătură, strămoșii noștri au înscrisut înălțându-l pământ al scumpei noastre patrii, cu frumoase și nemuritoare locașuri de rugăciune. Și ce voi știu mai puțin! Iată din într'această mănăstire, pe pământul neprețuitului odor strămoșesc—Dobrogea—o biserică minunată zidită și împodobită, iar acum și sfințită întru slava Lui Dumnezeu Celui în Treime închinat, spre cinstea patrii și spre lauda dregătorilor Țării, cari au sprijinit cu bunătate pământul săvârșirea ei, și spre mângăierea suferințelor a neobositului și mult stăruitorului P. S. Chinarh al acestei de Dumnezeu puzite eparhii, D. D. Nifon.

«Stăpân Casei acestei, strigă Domnul astăzi, din cerul cel sfânt al său. Iată omul meu neadormit asupra ei și orăzile mele înduc aminte, spre glasul rugăciunii peperului român, care din neam în neam, cu căldura creștină Mă cinstește și cu dragoste neclintită, și-a pus tot-deaceia adăgăda întru Mine».

Da, așa grăește astăzi însuși Dumnezeu. În biserică mănăstirei, Cocos din Dobrogea, odor strămoșesc, alipit de trapez patriei, iar apoi și mărit prin înțelepciunea și puterea, cu care a fost înăezurat, în veci neuitatul nostru Rege Carol I.

Avem credință neștrămutată, că Dumnezeu Indurărilor și Domnul milei, a binecuvântat din prima zi domnia și stăpânirea urmașului său, M. S. Regelui Ferdinand I, care ca vâltar al nobilului neam din care se trage și ca bun român, se interesează mai departe, de tot ce privește bunul mers al scumpei noastre patrii, și în deosebi al acestei părți din țară, care formează ochii și plămâni României.

S'au făcut multe și mari jertle pe toate tărâmurile și se vor mai face pentru Dobrogea.

Dregătorii țării, în frunte cu Capul statului, au căutat să chezășuiască aici, bunul mers al instrucțiunii, al economiei, și al ocărnuirei; dar n'a trecut cătuși de puțin cu vederea și scopul pentru întărirea simțământului religios

și păstrarea demnității naționale, prin biserică și școală.

Așa se explică, cum încă dela alipirea Dobrogei de trupul țării, Biserica Națională a avut aici la gurile Dunării, cei mai distinși și harnici ierarhi.

Prin cercetări canonice, prin întemeierea de biserici, prin înnoirea monastirilor, prin precei, statuti și cu deosebire printr-o gospodărie românească, Ei au practicat cel mai înalt apostolat creștin, și au promovat înțelepte interesele naționale.

În prezent, Prea Sfințitul D. D. Niion, Episcopul acestei de Dumnezeu păzite eparhii, este un vrednic și bine ales urmaș al înaintașilor săi.

Domnul Ministru al Cultelor și Instrucțiunii publice, a ris mai zilele trecute, în mijlocul membrilor societății «Amicii Muzicii», aceste cuvinte: *«Oricâte batonete și oricâte resurse bugetare va avea o țară, va însemna prea puțin, dacă starea culturală a poporului, nu va fi la înălțimea pe care o răzvrătește acea țară; Cultura unui popor stă în strânsă legătură cu dezvoltarea artelor!»*

Aducem aci omagiile noastre d-lui Ministru I. G. Duca pentru aceste frumoase și înțelepte vorbe. D-sa este însuși un artist.

Prea Sfințitul Episcop Nifon, restaurând și înfrumusețând, rând pe rând, după putere, monastirile din Dobrogea și multe biserici din coprinsul eparhiei, cercetând canoniceste pe toți credincioșii, aproape din toate comunele, s'a făcut cu fapta și cu cuvântul apostolul țării și artistul bisericii neamului românesc pe aceste plaiuri.

Fie numele Domnului binecuvântat!

Statul și Biserica națională prin organele lor înfățișează astăzi aici, o forță morală, care trebuie să se traducă și în forță reală, adică în realizarea instrucțiunii și educației cetățenilor de aici, după rostul neamului. Dacă se întâmpină stavile și împiedecări, dacă simțim răceala unora, față de căldura dragostei noastre, să se știe că, *viitorul întreg este al nostru pe aceste platuri!*

Statul și biserica română cer încredere și dragoste nețărmarită dela toți cetățenii de aci, față de străduințele lor.

Înlăturând ura, zavistia și răceala dintre voi, iubiți cetățeni români ai Dobrogei, veți fi destoinici a săvârși fapte

frumoase creștinești și yeți simți cu adevărat, că trăiești viața în această țară, așa cum Dumnezeu V'a dat-o s'o trăiești, în pace și deplină înțelegere; fără a face din ea prilej de vrajbă și venin otrăvitor, care înjosește pe om și-l face vinovat înaintea lui Dumnezeu. Așa știu eu, că simte și tot astfel grăește și P. S. Episcop Nifon.

Prin Monastui l-am auzit rostindu-se către monahii și monahiile din eparhia P. S. Sale: *V'am înființat școală de pictură și broderie bisericească și de fesătorie națională, fabrică de lumânări de ceară curată, atelier de ferărie, fabrică de melisă, grădini de pomi roșitori și de legume, areți turme de oi și vite cornute, podgorii întinse v'am replantat, duzi am sădit, stupării ași prăsit, și ogoarele v'am sporit, pentru ca să vă scoateți hrana prin muncă. Lucrați și mă imitați.*

Acestea sunt însușiri de artist, și o reală activitate episcopală. Cu sudoarea frunții sale și întru lucrarea mâinilor sale, ca stăpân, alături de ucenici s'a făcut pildă vrednică de urmat: *Căci cel ce va face și va învăța, acela mare se va chema.*

Dar coroana care stă pe fruntea tuturor însușirilor sale, este în Biserica învățătoare, de care vă vorbii la început, dragostea către muzică, către muzica bisericească națională—mai ales—către muzica care înobilează sufletele.

Școlile de psaltichie din monastirile de aici și dela orașul de reședință, organizate de P. S. Sa, fac dovada sânguinței Sale, pentru împodobirea slujbei bisericești.

Însemnătatea muzicii bisericești și a cântecelor naționale, stă în cerința impusă de împrejurările vremii și în măreția pe care i-o dă poporul, al cărui glas la o laltă, când întonează astfel de cântări, în biserică ori în școală, sau în ostire depășește orice perfecțiune de executare și se confundă cu însuși glasul neamului nostru, care este cel mai dulce și cel mai duios.

Nu cunosc credincioșii, știința și învățătura noastră în cele ale theologhiei. Ne pogorim adesea ori cu propovăduirea cuvântului dumnezeesc, la măsura înțelegerii și a priceperii norodului, ca și Mântuitorul Iisus Hristos, Dascălul și Luminătorul nostru.

Rari ori grăim din învățatura cea înaltă a Dumnezeștilor scripturii, înaintea oamenilor învățați.

Dar slujba Dumnezeiască și cântările bisericești vorbesc tuturor de o potrivă, și merg la inima fiecărui creștin, fie învățat or nel învățat.

Și iarăși, nu putem avea muzica instrumentală în biserică pentru cuvântul că, Lui Dumnezeu se cuvine să-i cântăm, cu organele muzicești făcute de El însuși, cu glasul omului.

De aceea nevoie este, să se cultive și să se încurajeze muzica națională bisericească, prin care se proslăvește Dumnezeu la noi, în cultul public.

Și în această privință P. S. Episcop Nifon, este un desăvârșit artist, însuși slujind Domnului cu frică și cântându-l cu dulce și mângâios viers.

Am cunoscut însă și lerarhi vrednici, buni propoveditori ai bisericii noastre, cari dacă nu s'au bucurat a fi înzestrați cu talent muzical, au căutat să se înconjoare de elemente bune, cari împodobeau slujba Dumnezeiască cu viersul lor în cântări duhovnicești.

Laudă și pomenire vecinică unor asemenea lerarhi. *Fie numele Domnului bine cuvântat!*

Părinților și Fraților,

În mijlocul și în vremea acestui mare război, care a încins lumea, binecuvântați pre Dumnezeu, carele după cuvântul Psalmistului, rânduește a locul pe cei ce sunt într'un fel în casă, carele așează pe cei singuri în familie duhovnicească precum sunteți și Cuvioșile Voastre aici; carele orânduind celor ce părăsesc lumea un sălaș, își caută El însuși în mijlocul lor, un loc sfânt de închinare.

Lucrați și vă rugați, pentru pacea a toată lumea și bună starea sfințelor lui Dumnezeu biserici.

Cereți întru rugăciune pacea cea adevărată, pe care numai Domnul Nostru Iisus Hristos o dă; și care constă în pacea sufletului, liniștea conștiinței, având la temelie jertfirea pentru binele obștească și îndeplinirea îndatoririlor fiecăruia, în cercul de lucrare ce i s'a încredințat.

În aceste sentimente rămânând, închei cuvântul pentru toți, cu heretisirea slântului Apostol Pavel: «Darul Dom-

nului Nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu — Tatăl — și împărtășirea Sfântului Duh să fie cu voi cu toți, Amin.

III.

A vorbit apoi și P. C. Arhimandrit Roman Sorescu, starețul monastirii Cocoș, care s'a nevoit mult pentru acest sfânt locaș și dela care se așteaptă mult în viitor, fiind un bărbat deștept, harnic și energetic.

Iată ce a grăit și P. C. Sa.

Fie ochii Tăi deschiși spre casa aceasta noaptea și ziua spre locul despre care ai zis; „Numele meu va fi acolo“. (I Regii VII-VIII).

Frați creștini,

Sunt nouăsprezece veacuri și mai bine, decând Mântuitorul Hristos a venit pre pământ și tot atât, de când, sf. Duh s'a pogorit peste sfinții Apostoli, cari se găseau strânși în satul Cenacle, ce se află situat în apropiere de Ierusalim, unde așteptau pogorrea Duhului Sfânt, după cum Mântuitorul Hristos le făgăduise lor. O liniște dumnezeiască stăpânea acea zi, în care aerul îmbalsămat cu mirosul chedrulului, se strecură pe nesimțite în sufletele Apostolilor, cum și a mulțimei de credincioși, care se găsea strânsă din toate laturile pământului la praznicul Cincizecimei, ce se serbă în Ierusalim.

În acea liniște desăvârșită, deodată, fără de veste, se născu un șgomot cu sunet, ca de o suflare de vânt, ce vine repede și care, nimic pământesc nu mișcă decât numai sufletele celor ce erau așteptând dumnezeiasca făgăduință și care venind, le umplu inimile de dor și de bucurie, putând grăi acum mulțimii și fiecăruia în parte, în limba, pe care o cunoșteă.

De atunci, frați creștini, ziua de astăzi a devenit sârbătoare mare și strălucită, pentrucă din acea zi sămânța Creștinismului a început să fie aruncată în toate laturile pământului. În acea zi sfinții Apostoli au pus și baza Bisericii creștine, răspândind binefacerile ei în toate unghiurile lumii.

Pentru marea Insemnătate a acestei sfinte zile și mănăstirea noastră și-a luat ca hram, sărbătoarea de astăzi. Ca și atunci, tot așa și acum, adunându-ne aci mulțime de creștini, de prin Dobrogea și din alte părți, să ne curățim simțirile, spre a dobândi în suflete alinarea tuturor necazurilor și amărăciunilor vieții. Limbele cele ca de foc în chipul cărora s'a pogorit sf. Duh, însemnează că ard ca și focul, tot ce e putred și vătămător înăuntru inimii noastre, făcându-ne cu adevărat locașuri ale sale, cu al cărui sprijin putem apoi ușor duce greul vieții aceștia.

Sfântul Duh a lucrat minuni în trecut și lucrează și în prezent, pentru că puterea lui a născut și naște încă bărbați generoși, suflete nobile, desbrăcate și de egoism și de orgoliu, a căror existență pe pământ n'o socot decât ca un scump dar, dat de Dumnezeu, cu care lucrează pentru binele omenirii și cari se îngrijesc de buna stare a instituțiilor, spre a propăși și a și ajunge într'o măsură cât mai mare. Sfântul Duh a încălzit sufletele și puterea lui de lucru nu încetează nici acum, întocmai ca și soarele, carele, numai sub influența razelor sale călduroase face să dispară iarna cea friguroasă și îmbracă pământul în haină de sărbătoare, plină de veselie și mană binecâtoare.

Cu greu s'au strecurat bătrânii noștri prin vremurile trecute și tot așa noi prin cele prezente. Duhul Sfânt însă, a înflăcărat atunci ca și acum pe capii Bisericii și ai statului, și pe iubitorii creștini în aceste vremuri de grea cumpănă, când întreaga lume își ascute săbiile și și pregătește explozibile, cu care să distrugă vieți și să dărâme cetăți și monumente de artă. El prin puterea lui, a făcut să răsară măreața biserică a mănăstirii Cocoș, din turlele căreia în zori de zi și în miez de noapte, clopotele ei trimit prin unghere și colini depărtate sunetele lor armonioase și tainice, trezind sufletele creștinilor din amorțala păcatului, aducându-le aminte ce sunt, cum trebuie să trăiască și ce datorie au de împlinit, aci pe pământul acesta binecuvântat de Dumnezeu, presărat cu urme și oase de ale străbunilor noștri Romani.

• Astăzi însă, clopotele sună și mai melodios decât în ori care altă zi; iar noi și întreaga fire parcă ne simțim

mai în sărbătoare, pentru că întreit praznic facem: hramul acestui sfânt Lăcaș, amintirea Pogoririi Duhului Sfânt și sfințirea frumoasei biserici a acestei Sinte Mănăstiri, scumpă mamă creștinilor și în deosebi românilor, pentru că acum 83 ani, zile de grea cumpănă pentru tot ce era românesc în aceste locuri, părinții de aci, fericiții ctitori, fondatori ai Sfântului Lăcaș, au înălțat pe tulpilele clădiri tricolore românești și s'au rugat înăuntrul lor, în limba și credința noastră strămoșească și de atunci an cu an n'au încetat a se adăoga binefacerile lui Dumnezeu, propășind astfel, încât la realipirea Dobrogei, această sfântă mănăstire a fost venită ca un prinos patriei, după cum se știe.

Mănăstirea aceasta, întemeiată de români, sub domnia otomană a fost un simbol profetic, că toate părțile acestea, nu numai că au fost și sunt, dar așa trebuie să fie în vecii vecilor ale românilor.

Considerațiunea trecutului, binefacerile prezentului și speranța viitorului, au determinat și pe capii bisericii, ca și pe ai statului să'i poarte o părintească grijă și să'i dea o deosebită atențiune. Veșnică va fi pomenirea celor adormiți în Domnul, iar celor în viață, aducem sincer prinosul recunoștinței noastre. Și vă rog, îngăduiți-mi să enumăr aci măcar parte din cei ce au lucrat mai cu râvnă pentru acest sfânt Lăcaș:

În anul 1905, urcând treptele scaunului episcopal al eparhiei Dunării de jos, Înalt Prea Sfinția Sa, D.D. Dr. Pimen, actualmente mitropolit al Moldovei și Sucevei, depuse mult interes pentru îndrumarea ei, organizându'i viața luând un sbor cu totul înalt către progres, și stăruind să înceapă clădiri, care alcătuiesc corpul întreg din spatele acestei biserici și în mijlocul căruia se găsește paraclisul, în care s'au făcut rugăciunile în timpul construirii acestei biserici.

După trecerea Înalt Prea Sfinției Sale ca Mitropolit al Moldovei și Sucevei, în anul 1909, se alege ca episcop al Dunării de jos, Prea Sfințitul Nifon, actualul, care n'a căutat numai să desăvârșească operele începute de predecesor, ci a urmărit și stăruie încă să completeze tot ce e nevoie și ajută la propășirea și la înfrumusețarea mână-

stirei și ca probă priviți icoana «Sfintei Treimi», Imbrăcată în argint, cu spesele Prea Sfinției Sale.

Așa la anul 1910 Aprilie 23, cu economiile harnicilor călugări, pune temelie șirului de chilii, ce se leagă de clopotnița, terminându-se cu casa de oaspeți, astăzi stăreție.

În anul 1911 se începe frumoasa biserică și totodată mergând alături de clădiri și înfrumusețarea lăuntrică a mănăstirei și a gospodăriei din afară, plantări de vii și livezi de pomi și tot ce se cerea pentru mănăstire, ca să fie după cum zice sf. apostol: «Și pe acestea să le faceți și pe acelea să nu le lăsați». Pentru a cărui devotament părintesc și muncă rodnică ce a depus, păstrându-i adâncă recunoștință, zi și noapte vom ruga fierbinte pe Dumnezeu pentru îndelungă înziliră a Prea Sfinției Sale, pentru ca sufletul și-l pune pentru binele bisericii, al neamului și pentru noi și mănăstirea noastră.

Vom păstră vie amintire răposatului întru fericire, fost ministru de Culte, Spiru Haret, care vizitând această mănăstire și-a arătat dorința, că ea trebuie să aibă vieața vie, și a căutat cu fapta să ne dovedească aceasta, dându-i o tipografie, care în curând credem că va începe să și dea roade, întru cât, tot prin bunăvoința sa, se găsește în seminarul din Galați, un număr de monahi și frați.

Dintre toți binefăcătorii mănăstirei, mă voiu opri și asupra persoanei d-lui Ministru Alexandru Constantinescu, care cu o largă bunăvoință, în primul său ministeriat la Domenii, ne-a rectificat vatra mănăstirei, dându-i puțința să respire mai în voie, în acest colțișor de raiu, închis între Dunăre și Mare; iar la 1915, luna August, când ne vizită pentru întâia oară, scoase din caseta sa particulară 5500 lei, cu care se pardosi această biserică și se făcu și două rânduri de veșminte. Toate acestea vor fi un lanț de legătură sufletească, ce ne obligă către persoana evlavioasă și darnică a Excelenței Sale și îl considerăm printre ctitorii mari, scriindu-l în inimile noastre. În cartea de aur și avându-l viu, prin faptele sale, în mijlocul nostru.

Tot astfel de considerațiuni avem și pentru d-l Ministru I. Gh. Duca, care în primul său ministeriat la Culte, Dumnezeu i a hărăzit să și lege numele prin sfințirea a două mănăstiri: Căldărușanii lui Mateiu Basarab și Cocoșul, zi-

dită pe urmele bătrânului Mircea, pentru care mă opresc în loc și mi arunc ochii pe pajiștea trecutului celor trei ani și zic: «Fericit ministeriat are pentrucă din razele bine-facătoare, ce le revarsă în jurul Excelenței Sale, a răsărit în aceste timpuri grele două mănăstiri, care pe lespezile lor tari a săpat numele, iar în sufletul nostru a rămas neșters, pentrucă tot Excelenței Sale i s'a dat să conducă pe Majestatea Sa Regele, care ne-a făcut marea mângiere și cinste că ne-a vizitat mănăstirea noastră. E fericit d-l Ministru Duce, fiindcă are în capul administrației Cassei Bisericii bărbați cari au dat o deosebită atențiune acestei mănăstiri și au căutat întotdeauna să'i înlesnească puțința, ca ea să se ridice sus și ca prin turlile ei să trimită mângiere fraților de peste hotare; iar streinilor ce o vizitează, cum și tuturor celor ce călătoresc pe Dunăre, să le spună că, aici e un Sion românesc și un popor religios din timpuri trecute și înălțat pe urmele lui Mircea, stăpânitorul acestui ținut.

Tuturor înălților oaspeți, adâncă recunoștința și mulțumire pentrucă vizita Domniilor Lor dovedește o recunoaștere a străduinței și ne este un imbold pentru înaintare.

Dar mă opresc un minut și cu ochii minții cercetez treptele trecutului și parcă văd cum la 1833 primii fondatori se ostenesc să zidească aci o modestă bisericuță, fără turlle și clopote, ca să nu strice liniștea stăpânitorilor turci și nici să întunece minaretele lor bolnave. Și aruncându-mi privirea către cer, pare că zăresc sufletul fericit al primului stareț și fondator și zic: «Arhimandrite Visarioane, mare pentru noi, tu ai pus temelie în pământ pustiu și strein, prevestind însă popularea lui și alipirea la al nostru, privește mulțumit de acolo spre noi, fiii tăi, cari conduși de zelul tău, și dorind ați desăvârși opera, am făcut ceea ce sufletul tău dorea și de care vitregia timpurilor nu te-a putut învrednici, decât sub vremea rea să tragi primele brazde, însemnându-ne locul».

«Tu arhimandrite Daniil, harnice gospodar, care ți-ai legat amintirea în timpul stăreției de 23 ani, zidind marea clopotniță, muncind cu puteri încordate, uită-te și la noi, cari te urmăim, cum singuraticu-ți monument își găsește tovarăși în turlile bisericei. Roagă-te cu înaintașii tăi

și cu toți cei ce au lucrat, au ajutat, sau au fost cu bunăvoință să ne ajute și mai departe bunul Dumnezeu să facem ceea ce timpul și trebuința va cere».

Mă întorc și către Sfințiile Voastre, iubiți părinți, cu cari timp de șapte ani, de când petrecem împreună m'am putut convinge de cuviosia și hărnicia Voastră, care răspunde cu chemarea ce-o aveți, pentru că în acest șir de ani ați fost veșnic la datorie și ascultare, pe care ați pus-o în folosul Sfintei Mănăstiri, și de aceea pătruns de cel mai nobil sentiment de recunoștință, Vă mulțumesc astăzi în fața pioasei lumi care a binevoit să ia parte cu noi la prăznuirea noastră.

Am ajuns la un punct. Viitorul ne cere mai mult. Speranța conducerii și a celor ce se vor mai face se oprește la zeloșii părinți seminariști, cari azi adună cunoștințe în Seminarul din Galați, prin îndemnul Pren Sfințitului Episcop și bunăvoință și sprijinul d-lui Gârboviceanu, Administratorul Cassei Bisericii.

Fraților, Vă așteptăm să veniți în mijlocul nostru cu idei bogate și frumoase, să conlucrați cu noi și să facem tot ceea ce e bun și folositor nouă, bisericii și patriei. Vă așteptăm încărcăți cu miere evanghelică, ca niște albine harnice, de aceea luați aminte, ce frumoasă menire aveți, siliți-vă și răspundeți cu prisosință așteptărilor celor ce v'au trimis acolo, cari voesc binele Sfințelor Mănăstiri și vor ca prin ele să putem contribui la slava Sfintei Biserici, fericirea neamului și îndrumarea lui spre tot ce este bine și folositor.

Vă așteaptă tipografia să veniți aci să'i dați de lucru și prin ea să împărțiți hrană sufletelor flămânde de credință; iar după cum astăzi ne înălțarăm sufletele cu cântările voastre corale, când veți termina studiile și veți fi stabili între noi, ni le veți ține mereu sus și ne vom ridică cu vieța tot mai aproape de Dumnezeu pe care-l cântăm din tot sufletul.

Dar să încheiu. Mi-aduc aminte de Solomon, când și-a sfântit templul. Ca și el azi mă rog și zic: «Doamne al cerului și al pământului, pe care nimic făcut de mâini omenești nu te poate încăpea, cu mila ta cercetează acest sfânt Locaș, înălțat cu dragoste spre slava și lauda Ta.

Fie ochiul Tau cel a toate văzător, căutând spre acest sfânt altar, să aibă răsunet și ascultare rugăciunile ce Ți se vor aduce Ție, de cuvioșii Tăi slujitori, ziua și noaptea și miluește pe toți cari cu frică de Tine, vor trece pragul lui, Amin.

IV.

Mănăstirea Cocoș are un mar viitor. Fiind singura nu numai în Dobrogea, ci în întreaga Eparhie a Dunării de Jos, ea se bucură de o deosebită grijă din partea P. P. S. S. Chiriarhi de pe vremuri.

De aceea s'au ridicat până acum frumoase construcțiuni pentru locuința părinților și a oaspeților în curat stil românesc; s'a ridicat biserica măreață; s'a ridicat clopotnița a cărei cruce aurită se vede departe în Basarabia. Mai sunt multe de făcut, însă toate se vor desăvâși încetul cu încetul, pentru că vatra mănăstirii s'a mărit și s'a îmbunătățit și pentru că părinții cari sălășluiesc aici sunt harnici, buni gospodari și disciplinați. În asemenea condițiuni nu se poate ca o instituțiune să nu înflorească și să nu-și îndeplinească chemarea.

*

M'am înapoiat mulțumit în sufletul meu de tot ce am văzut în această parte a Țării, în mediu bisericesc. Cu toate greutățile zilelor pe care le trăim, asemenea momente cu așa preocupări te înalță și te întărește.

P. G.

LEGATURILE DINTRE RELIGIUNE ȘI ȘTIINȚA.

(Vezi Biserica Ortodoxă Română, anul XL No. 2).

Am arătat, în cele spuse în numărul trecut al revistei, ce rost are înțelepciunea și buna voință în înțelegerea adevărilor dumnezeiești, și am trecut mai departe dove-

dind că între puterea statului și puterea bisericească trebuie să domnească cea mai perfectă armonie. Spuneam apoi că adevărul creștin trebuie primit ca adevăr etern. Știința cere dovezi și temeieri pentru adevărurile ce le propune, credința cere o primire de bunăvoie a adevărului revelat.

Credința nu este în stare să aducă dovezi științifice, dar nici nu are nevoie să le aducă. Când zici în știința fizicii că «aerul este greu» sau că «refluxul mării e cauzat de atracția lunii» sau în știința geometriei că «patratele formate pe catetele unui paralelogram sunt egale cu patratul format pe ipotenusă», acestea sunt adevăruri cari trebuie probate și deci cer dovezi, și de aceea se și dau dovezi. Dar sunt atâtea alte adevăruri, în ori și ce știință, cari și se propun, și pentru cari niciodată un om cu minte nu va cere dovadă. Acestea sunt așa numitele axiome. Zici d. e. «din nimic nu poți face nimic» sau «de unde nu este nimic, nimic nu se poate lua» sau «numai toate părțile întregului pot forma întregul» sau «ceea ce este fals nu poate să fie totdeodată și adevărat», acestea sunt adevăruri pe cari mintea le primește numai decât ca autoritate indiscutabilă, cu toate că filosoficește se pot discuta, și prin sofisme se pot dovedi ca neadevărate, dar nici un om cu minte nu-și va pierde timpul încercând să probeze dacă se poate forma un întreg oarecare, fără ca să aibă toate părțile sale care-l constituiesc.

Adevărurile sf. scripturi sunt primite de creștini ca axiome. Fiindcă credința noastră are ca bază faptul că sf. scriptură este opera Duhului Sfânt, urmează de sineși că ea nu poate fi altceva decât adevărul, întru cât ar fi o monstruoșitate, să admiți că Duhul Sfânt poate să greșească, să spue lucruri false, sau chiar că intenționat ar spune neadevăruri. Acum orice demonstrațiune științifică și filosofică se face numai acolo unde mintea nu e sigură

de adevăr, ori nu e pe deplin convinsă și deci cere fixarea adevărului prin dovezi: În acest caz credința ce nevoe are de demonstrațiuni științifice? Ea n'are nevoe de ele, pentrucă e sigură de adevăr. Deci dovezile pentru credință sunt nu numai de prisos, dar și nefolositoare. Sunt de prisos pentrucă nu le cere, și știe bine că pentru ori ce dovedire trebuie să ai un criteriu de judecată: dar poate omul pretinde că mintea și judecata lui atât de mărginită și de întunecată de atâtea patimi, poate să fie un criteriu mai demn și mai de crezut decât însuși mintea lui Dumnezeu? Iar de altă parte dovezile ar fi nefolositoare, pentrucă credința prin dovezi nu se face nici mai bună, nici mai tare! Să luăm ca exemplu iubirea de patrie: eu, care cred într'o patrie și o iubesc și sunt gata să'mi jertfesc vieța pentru ea, am această credință. Altul n'are această credință și e convins că patria e o ficțiune, că iubirea de patrie e o utopie și că a-ți jertfi averea și vieța pentru un lucru care există numai în inchipuirea mea, este o curată nebunie. Acum cine are nevoe de dovezi dintre noi aceștia doi? Are nevoe acel ce neagă patria și iubirea de patrie și jertfa pentru ea; el, deci, are nevoe de dovezi contrarii, prin care să-i arăți că are idei greșite. Eu însă n'am nevoe de dovezi filosofice de nici un fel: că dacă aduci dovezi că face rău acel ce nu crede într'o patrie și n'o iubeste, aceste dovezi nu mă privesc pe mine, ci pe celălalt, și deci pentru mine sunt de prisos; iar dacă-mi aduci dovezi, ori cât de înalt științifice, că o patrie există, și că eu fac bine că o iubesc, dovezile ce aduci iarăși nu-mi sunt de folos și prisosesc, pentrucă eu n'am nevoe de dovezi, fiindcă sunt convins și fără ele, de adevărul pe care-l cred. Dovezile deci nu vor face iubirea mea de patrie să-mi fie nici mai bună, nici mai tare. Pentrucă ea este egal de bună și egal de tare, și fără dovezi cari s'o explice filosoficește.

Așa este cu orice credință, și așa trebuie să fie, dacă

această credință e raționabilă. Și dacă noi credem că Dumnezeu în unii oameni pune daruri dumnezeiești în mai mare măsură decât în alții—și lucru e de nețăgăduit, că e așa—că în marii artiști creatori, în poeții cei mari, în filosofi în marii oratori și în genialii comandanți de armate, ori în genialii conducători de popoare, că în aceștia scoboară Duhul Sfânt și că prin ei Dumnezeu operează după sfatul său ascuns: dacă le credem acestea și ni se par credințe raționale, de ce n'ar fi o credință rațională că Dumnezeu în scriitorii vechiului testament, în evangheliști, în sfinții părinți ai bisericii a pus o putere dumnezească mai mare decât într'alți oameni, și că a vrut să opereze prin ei? De ce ar fi nerațional să credem, că Dumnezeu însuși a vorbit prin acești oameni, dacă mai mult ori mai puțin vorbește și printr'alții, în știință și în artă? De ce ar fi nerațional să admitem, că Dumnezeu a voit și voește să-și descopere adevărurile eterne câte ne sunt nouă de folos sufletesc?

Aceasta este credința creștinului, o credință rațională, care nu mai cere dovezi pentru adevărurile credinței. Eu cred în iubirea mea de patrie—ca să rămânem la exemplul dat—și cred în Dumnezeu din tot sufletul meu, din toată inima, cu toată puterea duhului meu, și atât îmi ajunge. Când aș cere dovezi, dacă eu fac bine ori fac rău că am credință în patria strămoșilor mei și în Dumnezeu, atunci numai am credință nici în Dumnezeu și nici în patrie, fiindcă a cere dovezi înseamnă a te îndoii. Dar eu am tare și năstrămutată această credință, și ori ce dovezi că fac bine, îmi sunt de prisos. De aceea și zice scriptura, prin gura Mântuitorului: «Puterea lui Dumnezeu este spre mântuirea tot celui ce crede.... precum este scris: iar dreptul prin credință va fi viu». Romani I, 16, 17. Prin credință, nu prin dovezi! Fericiti cei ce n'au văzut și au crezut!

Dar împotriva acestei supuneri smerite și împotriva subordonării minții omenești în fața adevărului, revelat de Dumnezeu, se ridică trufaș în corupta natură a omului *spiritul contrazicerii și al independenței*. Minte omenească se revoltă, întocmai ca Lucifer, împotriva Creatorului său, și se crede atât de puternică, în cât ține că ar fi nedemn lucru pentru ea, de a aștepta lumina cunoștinții dintr'altă parte și nu din sine însăși. Minteă vrea să aibă lumină numai din sineși, și într'adevăr nu o poate avea, căci adevărata lumină vine dela Dumnezeu. Numai în lumina Lui vom vedea lumina!

Această revoltă a minții create contra Minții creatoare, a zidirii contra Ziditorului, a fost cauza căderii îngerilor; tot ea a fost cauza căderii în păcat a celui dintâiu om. Prin Lucifer a intrat în lume diavolul, și prin păcatul lui Adam a intrat moartea. «Iar din rodul pomului, care este în mijlocul Raiului, a zis Dumnezeu: să nu mâncați dintr'nsul și nici să nu v'atingeți de dânsul, ca sa nu muriți.» Dar șarpele, prin dulceața vorbelor amăgitoare, a infiltrat în sufletul femeii trufașul gând, că ea va putea să fie asemeni lui Dumnezeu, ca să cunoască toate, ca să știe toate și să judece totul fără greșala, sau, cu alte cuvinte, să aibă a tot știința lui Dumnezeu. «Și veți fi ca și Dumnezeu!» «Și a văzut femeea că bun este pomulla mâncare și plăcut ochilor la vedere, și că frumos este a cunoaște, și luând din rodul lui a mâncat...»

Acesta este exemplul minții acelor oameni cari își cred inteligența lor atât de tare încât să judece și să găsească mincinos cuvântul lui Dumnezeu și nebunească înțelegiunea scripturilor. Cred că pot fi asemeni lui Dumnezeu! De aici pornește, în viața intelectuală a minților întunecate ori corumpte, acel războiu al puterilor infernului contra cerului, cu scopul de a răsturnă pe Dumnezeu de pe scaun. În mitologia Grecilor se vorbește de o revoltă a uriașilor

născuți din pământ contra lui Jupiter, pe care voeau să-l detroneze din cerul său și, ca să poată ajunge în cer la el, au luat un munte și l-au pus peste alt munte, iar peste amândouă au pus pe al treilea, și așa năzuiau să se apropie de cer. Iar Jupiter i-a lăsat să se apropie, și atunci a început să-i trăsnească cu fulgerile sale, și i-a risipit pe toți. Iar în biblie avem exemplul lui Nimrod cu turnul Vavilonului. În aceste două exemple avem redată destul de elocvent mândria acelor oameni de știință, cari îndrăznesc să ajungă cu mintea lor la cer împotriva credinții.

Acest războiu, acest spirit de revoltă și de opunere la dreptul și stăpânirea lui Dumnezeu s'a născut de odată cu omenirea și dăinuiește prin toată istoria popoarelor.

Individul, luat singuratic, începe acest războiu mai întâiu printr'o ciudă sau printr'o mânie, pe care i-o produce nepotrivirea dintre dorințele sale personale și cursul stărilor fizice în ordinea universală a vremii. Unul plănuiește să facă mâine o excursiune cu prietenii afară din oraș, și-și promite în gândul său multa plăcere ce va avea-o. Dar iată, mâine plouă, și excursiunea nu se poate face. Atunci individul cu necaz, se revoltă de acest fapt și zice cam așa: «N'avea și Dumnezeu să plouă într'altă zi, și nu tocmai astăzi!» sau «Dumnezeu ăsta toate le face pe dos!» În cazul acesta se revoltă în individ numai sentimentul, căci foarte ușor omul cade în eroarea de a crede că Dumnezeu anume i-a făcut o această în ciudă, că anume a voit Dumnezeu ca să facă omului o neplăcere, sau să l împiedece de a avea o plăcere. Cazuri de atare natură i-se întâmplă omului de atâtea și de atâtea ori, și deci de sute de ori sentimentul său se revoltă împotriva Dumnezeirii, și contra ordinii fizice în lume.

Dar acest necaz poate trece din sentiment în voință, așa că omul să ajungă a crede că Dumnezeu nu numai neplăcere vrea să facă individului, ci și nedreptate. Deci

acum nu se revoltă numai contra ordinii fizice, ci și contra ordinii morale, prin care Dumnezeu guvernează lumea. Atunci mânia contra lui Dumnezeu se schimbă în alt afect. În furie, ori în ură. Un împărat își pierde prin naufragiu flota, tocmai când se așteaptă ca ea să ajungă flota dușmană și s'o strivească, un bogat își pierde averea într'o singură zi prin vre un calcul greșit în speculațiunile sale, unu: părinte îi moare singurul său copil printr'o întâmplare neașteptată și brutală, altuia i-se întâmplă cine știe ce alt lucru. În toate acest cazuri, voința omului e înclinată a vedea în aceste fapte o nedreptate din partea celui ce trebuie să ție ordine în univers, și năcară crede că, în ce privește cazul său, a fost nedrept. Și fiindcă orice nedreptate este o injurie, și fiindcă în orice injurie se presupune ca scop final voința de a strică și de a aduce pagube celui injuriat, fie de orice natură ar fi ele: de aceea omul este înclinat a crede că nedreptatea făcută lui de Dumnezeu, e o injurie ce-i aduce cu scopul de a-i strica, și deci presupune în Dumnezeu *răutate*. De aici apoi omul prinde furie pe Dumnezeu, sau oeeace e și mai cu păcat, prinde ură. Acum revolta omului este contra dreptății și contra bunătății lui Dumnezeu.

Răul acesta stă însă numai în voință, și lesne poate găsi îndreptare. Răul însă se poate ridică prea ușor din inima la cap, din voință la intelect, și desordinea morală poate deveni o desordine intelectuală, iar acest rău se lecuește foarte cu greu, sau nu se lecuește niciodată.

Aceasta este rătăcirea cea mai fără de leac și cea mai primejdioasă,—e rătăcirea cea de pe urmă. Desordinea morală se preface în desordine *intelectuală*, desordine a judecării, care conrupe întreg felul său de a gândi al omului, îi turbură toate facultățile spiritului, și face ca îndreptarea să devie pentru acești oameni foarte anevoioasă sau cu neputință.

Rațiunea omului, dată lui de către Dumnezeu ca să-i lumineze calea, începe să simtă plăcere de a fi autonomă, să simtă mândria de a fi suverană, și de a nu recunoaște pe nimeni mai pre sus de ea. Minte, în acest caz, se revoltă contra ziditorului său, crezându-se, dacă nu asemenea cu mintea vecinică a lui Dumnezeu, dar cel puțin egală cu ea. Egală și-a crezut Lucifer mintea sa cu mintea lui Dumnezeu și nevrând nici o stăpânire asupra sa, s'a revoltat și a început războiul cu Dumnezeu, ajutat de cetele câte l-au urmat. «Și s'a făcut război în cer; Mihail și îngerii săi au dat războiul cu balaurul, iar balaurul a dat războiul cu îngerii lui. Și nu a biruit; nici loc s'a aflat lor mai mult în cer. Și s'a aruncat balaurul cel mare, șarpele cel vechiu care se cheamă Diavolul și Satana, cel ce înșală toată lumea: s'a aruncat pe pământ, și îngerii săi s'au aruncat împreună cu el». Apocalips XII, 7—9.

M. P.

AUGUSTIN ȘI EPOCA SA.

În luna Octombrie 1915, am publicat, sub acest titlu și tot în coloanele acestei reviste, o lecțiune de seminar, ținută în fața studenților universitari ai facultății de Teologie. Cu această ocaziune, urmând uzul civilizat și obișnuit în asemenea împrejurări, am făcut oarecare aprecieri panegirice la adresa profesorului care prezidă acest curs și al cărui elev universitar fusese. De altfel, asemenea aprecieri am făcut și la alți domni profesori, care mi-au prezidat lecțiuni de aceeași natură și tot în acel timp.

Modul exprimării mele, în chestiunea ce ne interesează, se vede puțin clar, a dat prilej la o discuțiune în ședința

sfințitului Sinod, dela 18 Maiu a. c., care discuțiune și-a luat sfârșit în ședința ce a urmat.

Am luat cunoștința de acest fapt, dintr'o gazetă pe care n-o numesc și care mi s'a trimis de *binevoitorii mei*, cu trenul fulger, și numai cu această întâmplare.

Imediat ce am cetit cuprinsul coloanei subliniate, m'am prezentat Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Primat, Prezidentul Sfințitului Sinod, pentru a da explicațiunile necesare, fiindcă nu voiam ca un singur moment să planeze asupra-mi bănueli, ce nu-și aveau justificarea prin nici cea mai mică umbră din intențiunile mele.

În urma referințelor ce mi s'au dat, cu multă delicatețe și cu o deosebită bunăvoință, de Înaltul Păstor, am declarat categoric că, publicând acea lecțiune, nici prin gând nu mi-a trecut să atac autoritatea sfințitului Sinod și să mă ocup de actele Sale din trecut, pe care acte singur acest Înalt Corp e stăpân și, în tot cazul, nediscutabile de un membru redactor al revistei acestei Înalte Instituțiuni. Am adăogat că de altfel acest lucru intră în simțul elementar al oricui, care are a îndeplini o îndatorire așa de delicată, ca aceea ce mi s'a încredințat de sfințitul Sinod și de Onor. Minister al Culeteor, și că, dacă gândul meu ar fi voit să mă poarte o clipă spre ceva jignitor către autoritatea sfințitului Sinod, desigur că buna cuviință mi-ar fi impus ca demisiunea mea din acest post să preceadă neapărat aparițiunea acestui studiu. Dar toate intențiile rele au stat departe de mine. Singura mea preocupare a fost expunerea obiectivă a subiectului și mulțumirea profesorului prezident respectiv, în direcțiunea fondului teologico-istoric.

Aceste explicațiuni au mulțumit foarte mult pe Înalt Prea Sfințitul Prezident al sfințitului Sinod, care m'a și autorizat să le public în coloanele acestei reviste.

Cu această ocaziune, Înaltul Ierarh mi-a făcut onoarea

să mă reție mult timp, pentru a discuta chestiuni de administrație bisericească, de care știam că se ocupă de aproape și fără preget de multă vreme.

* * *

Voiu da, de data asta, o parte generală a ceea ce face parte din subiectul special, ocupându-ne de caracteristica genială a fericitului Augustin.

Criticii foarte adesea au căutat să găsească și să stabilească în mod definitiv calitatea deosebită și dominantă a lui Augustin, acea calitate care caracterizează mai bine munca sa de atâta vreme și explică, până la un punct oarecare, influența sa uimitoare, pe care a avut-o asupra posterității. Acești critici au împodobit, în diferite culori stilistice, deosebitele laturi ale acestui mare geniu. Unii dintr'înșii au fost isbiți mai ales de profunzimea și originalitatea concepțiunilor sale. Augustin este, pentru dânsii, marele semănător de idei, din care au să se înfrupteze și să trăiască spiriturile viitorimei. Alții au găsit și laudat în calitățile lui uimitoarea armonizarea a tot ce este înalt și ales într'un spirit deosebit, precum și universalitatea și întinderea doctrinei sale. Scriitorul critic R. P. Zahm, într'o broșură intitulată Știință și Credință, la pagina 56, spune cu privire la Augustin: «În marele doctor african, pare că întâlnim, împreunate și combinate, dialectica puternică a lui Platon, profundele concepțiuni științifice ale lui Aristotel, știința și mlădierea spiritului lui Origen, grația și elocința marelui Vasile și Chrisostom. Fie că vrei să-l consideri ca filosof, fie ca teolog sau ca exeget, în toate cazurile ni se prezintă admirabil și dascălul necontestat al tuturor secolelor. Într'însul trebuie să se admire mai cu deosebire unirea atât de rară a talentului speculativ al Grecilor, cu spiritul eminentemente practic al bisericii.» În toate aceste judecăți și aprecieri există o largă parte de adevăr, dar caracterul dominant al geniului lui Augustin

și adevăratul secret al activității sale, după noi, trebuie căutat în sufletul și inima sa, în acea inimă care e pătrunsă și însuflețită de cele mai arzătoare patimi, și iarăși acest secret mai trebuie căutat în cele mai înalte speculațiuni, de care poate fi capabil un spirit profund și ales. De altfel, această judecată și apreciere ar putea fi privită ca generală, fiindcă lui Augustin întotdeauna i s'a atribuit o inimă drept emblemă.

O scurtă analiză a marei dragoste, pe care Augustin o avea pentru adevăr, ne va da cheea activității sale și a influenței pe care a exercitat-o asupra contemporanilor și a posterității.

•••

Admirabila contopire a unui profund intelectualism cu un misticism luminat este sigiliul care țintuște mai toate operele lui Augustin. Pentru dânsul adevărul nu este numai un spectacol de contemplat, dar este un bine pe care trebuie să și-l însușească, pe care trebuie să-l iubească și în care trebuie să trăiască, «*O veritas, veritas! quam intime etiam tum medullae animi mei suspirabant tibi*». Geniul lui Augustin este acel dar uimitor, care îmbrățișează adevărul cu toate fibrele sufletesti, nu numai cu inima căci inima nu cugetă, și nici numai cu spiritul izolat, fiindcă un asemenea spirit nu urmărește de cât adevărul abstract, pe care-l redă teoretic și rece, aproape mort; pe câtă vreme Augustin caută adevărul care să trăiască, care să fie plin de viață, chiar atunci când dânsul combate oarecare idei platoniciene, e mai mult de partea lui Platon, decât a lui Aristotele. Acest fapt îl face să fie al tuturor vremurilor, sau cum s'ar putea zice cu alte expresiuni, să fie modern, fiindcă el are legătură și comunică cu toate sufletele din toate timpurile. La dânsul doctrina nu este numai o teorie și lumina rece a unei școli oarecare; ci este o doctrină plină de viață și însuflețită de un sentiment personal.

Religiunea nu este o simplă teorie și creștinismul o serie de dogme; el este o întreagă și adevărată viață, sau mai bine spus un bogat izvor de viață. Augustin nu este un sentimental, nici un mistic în adevăratul înțeles al cuvântului, și nici nu-și explică lucrurile numai prin ceea ce pornește din inimă. La dânsul intelectualismul sec și rece al metafizicienilor este dat la o parte și se face loc unei viziuni pasionate după adevăr. Această viziune este întregul său fundament. El n'a cunoscut niciodată un misticism trecător, care cedează unui sentimentalism vag și fără obiect. Pentru dânsul, emoțiunea este profundă, vie și precisă sau hotărâtă, fiindcă ea naște sau își are izvorul într'o doctrină puternică și sigură, care vrea să știe și să cunoască aceea ce iubește, precum și faptul pentru care iubește.

Adevărul, după care Augustin este atât de pasionat, este însuși Dumnezeu. El nu este aprins, nu este amorezat de acea curiozitate care li place să umble numai după cunoștința adevărului, lui li place să stăpânească însuși adevărul și să trăiască cu dânsul printr'însul. Și nu vrea orice adevăr, el vrea acel adevăr unic și întreg, în care se rezolvă toate problemele în fondul lor. Caută Ființa, Adevărul, Binele, care îmbrățișează și explică totul, într'un cuvânt caută pre Dumnezeu, El tinde și aspiră continuu *«ad Deum, id est veritatem, quae intellectu et interiore mente capitur, quae semper manet. Verus philosophus est amator Dei»* De altfel întreaga sa doctrină esențialmente este teologică. Dar Dumnezeu lui Augustin nu este un Dumnezeu rece și abstract, obiect al răbdătoarelor analize ale scolasticilor; este Dumnezeuul viețuitor, pe care îl caută cu ardoare și ale cărui atribute i-le iubește din tot sufletul, chiar pe cele mai abstracte, ca un aspect al vieții divine, în raporturile sale cu sufletul nostru. El se pasionează pentru eternitate, fiindcă eternitatea lui Dumnezeu este

pentru dânsul o cugetare divină și o dragoste divină, mai înainte de toate timpurile, este leagănul care aveă și are să poarte viețile noastre. Pentru Augustin, însuși Dumnezeu este patria sufletului și acest cuvânt explică celebrul dialog: «Ce dorești tu să cunoști?—Pre Dumnezeu și sufletul. — Nimic mai mult?—Nu, absolut nimic».

Augustin este încântat și sedus de frumusețea lui Dumnezeu; «rapiebar ad te decore tuo». Aproape nici un scriitor n'a scris asupra acestui punct pagini așa de înfăcărâte.

Această frumusețe, întotdeauna veche și întotdeauna nouă, a inspirat acele strigăte admirabile din Confesiuni: «Am văzut atunci în spirit, O Dumnezeul meu, frumusețile tale nevăzute în lucrurile văzute, pe care le-ai scos din neant. Sed et coelum et terra et omnia quae iu eis sunt, ecce undique mihi dicunt ut te amem».

Caracterul acestei pasiuni a lui Augustin nu este violența, ci o duioșie comunicativă. Tertulian și dânsul tot așa, cu caldul său temperament de african, se pasionează pentru adevăr. Dar, afară de faptul că orizontul său este de altfel mărginit, la dânsul pasiunea este tiranică și vrea să impue jugul forței. La Augustin sufletul este ardinte, dar de o ardoare străbătută de o caldă duioșie către Dumnezeu și către suflete. Acest caracter al geniului lui Augustin explică și opera sa doctrinală.

B. Mangârșu.

Primatul papal combătut de papistași.

Erezia despre primatul papal este una din cele mai vechi erezii în care a căzut biserica romană și aceea care a avut cele mai dureroase urmări pentru întreaga biserică creștină, fiindcă ei se datorește în prima linie shisma cea

mare dintre biserica de răsărit și cea de apus. Din această cauză primatul papal a fost combătut cu tărie de răsăriteni, începând cu marele și vrednicul patriarh Fotie. După ivirea reformei, teologii protestanți s'au alipit în aceeași privință de ortodocși și au scris opere și articole fulgerătoare împotriva «Antichristului» din Roma, cum numia Luther pe papă. După ce papii au încununat aiurarea lor de veacuri cu nebunia formală de «infalibili» numărul celor cari s'au scandalizat de purtarea «sfântului părinte» și cari au dat curs liber indignării lor a sporit considerabil în însuș sânul teologilor și învățaților romano-catolici. E cunoscută titanica luptă pe care au dus-o împotriva infalibilității iluștrii profesori și scriitori bavarezi Dollinger și Friedrich, cum și mișcarea de nemulțumire produsă printre clericii și teologii papistași în ultimul timp, sub numele de «modernism», mișcare îndreptată în prima linie împotriva primatului papal și a tiraniei ce papa exercită asupra conștiințelor în virtutea pretinsului său primat și în numele nenorocitei idei de «infalibilitate». Acum câțiva ani—în 1910—un alt profesor bavarez, dela universitatea din München, d-rul *Joseph Schnitzer* a dat publicității o nouă lucrare îndreptată împotriva primatului papal și intitulată: «*A întemeiat Iesus papalitatea?*»—«Hat Iesus das Papstum gestiftet?» Această lucrare a făcut mult șgomot și a fost foarte bine primită chiar de papistași, căci în trei luni consecutive a apărut în trei edițiuni. Numele învățatului profesor papistaș a atras atenția tuturor asupra lucrării și felul în care el a tratat chestiunea a justificat primirea ce s'a făcut lucrării sale.

Am crezut că e folositor pentru noi ortodocșii să știm ce cred și spun învățații papistași de talia lui Schnitzer despre primatul papal și de aceea mă ocup în celece urmează cu coprinsul lucrării lui Schnitzer.

În prefața ediției întâi autorul arată între altele motivul

care l-a determinat să trateze această chestiune—primatul papal—în lumina istoriei nepărtinitoare. Eră copil și urmă la școala din sat prin anul 1870, când sinodul din Vatican proclamase pe papă infalibil, adică nesupus greșelii. Discuțiunile contradictorii asupra acestei noi dogme coprinseseră toate națiunile papistașe și toate straturile sociale. Atitudinea hotărâtă luată împotriva inovației de profesorii Dollinger și Friedrich aflase aprobarea aproape unanimă a tuturor conaționalilor lor, a bavarezilor. Cuvintele Sfintei Scripturi: «Tu ești Petru și pe această piatră voi zidi biserica mea...» și «Îți voi da cheile împărăției cerurilor și oricâte vei lega pe pământ vor fi legate și în ceruri...» erau pe buzele tuturor și fiecare căută să pătrundă adevărul lor înțeles. Puțini înțelegeau sau mai exact pretindeau că înțeleg, cum din aceste cuvinte reiese că papa n'ar putea greși. Mai toți își ziceau: «Se poate ca papa, care e om, să fie fără greșală ca însuș Dumnezeu? Și chiar dacă ar fi așa, de ce nu s'a crezut aceasta de mai înainte? De ce tocmai acum să se învețe așa ceva? etc.» Aceste întrebări frământau și mintea unui tânăr servitor al tatălui lui Schnitzer. Într'o zi el zise copilului: «Ce ar fi, dacă totce spun preoții n'ar fi nimic, cum nimic nu e cu infalibilitatea papii?» Copilul se îngrozii la auzul acestor cuvinte, căci dela mamă sa, dela o bunică și dela învățător și preot primise o îngrijită creștere religioasă și întămpină: «Dar cum îți trece una ca asta prin minte losif? (astfel se numia și servitorul).» Desigur episcopul știe mai bine decât profesorul Dollinger ce e cu infalibilitatea.» Indată după aceasta, servitorul apucă pe copil de braț și-i zise cu ton rugător și plin de încredere: «Făgăduște-mi, că ne vei spune și nouă, ăstora proști, când vei fi mare și învățat, dacă e adevărat ceea ce ne învață preoții.» Copilul făgădui și când se făcu mare și ajunsese profesor de universitate, își împlini făgăduiala dând pe

față cea mai mare și mai periculoasă minciună pe care o trâmbează clerul papistaș, minciuna despre primatul și infalibilitatea papală.

Intr'un cadru relativ restrâns, căci lucrarea n'are decât 88 de pagini, Schnitzer tratează chestiunea primatului din patru puncte de vedere, sau cum se exprimă el, în lumina literaturii, în lumina eshatologiei, în lumina criticii evangheliilor și în lumina istoriei bisericești vechi.

Vom urmări pe autor în desfășurarea fiecărui punct și vom redă cât mai fidel spusele sale, fără a polemiza cu el acolo unde se depărtează de adevăr. Vom face adică operă de simplu cronicar, fără ca să renunțăm prin aceasta cu totul de a atrage atențiunea cetitorului ici și colea că unele din părerile expuse și susținute de autor nu sunt admise de biserica noastră, cu toate că și ea condamnă primatul papal.

Punctul întâi: Primatul papal în lumina literaturii. Această primă parte a lucrării are marele merit că face cunoscut aproape tot ce s'a scris de vre'o 60 de ani în această chestiune, pro și contra, de cei mai de seamă teologi papiști și protestanți, atât dintre germani cât și dintre francezi și chiar dintre italieni. Inceputul lungului șir al scriitorilor puși la contribuție îl face Döllinger cu lucrarea sa «Christentum und Kirche in der Zeit der Grundlegung=Creștinismul și biserica în vremea întemeierii lor». În această monumentală lucrare, apărută în prima ediție în anul 1860, *Döllinger* — care nu bănuia intențiile ce nutria papa ca peste un deceniu să silească pe prelații întregii lumi papistașe să-l proclame infalibil, susține primatul papal, întemeindu-l — cum fac teologii papistași în genere — pe cuvintele din Evanghelie: «Tu ești Petru...» «Și-ți voi da cheile împărăției cerurilor...» și «Simone, al lui Ionă, mă iubești mai mult decât aceștia?...» «Cu aceasta — zice el textual — se dăduse bisericii, neexclu-

asupra adevărului privilegiilor sfântului Petru. Dejă *Schleiermacher*, exprimase în cercetările sale critice asupra scrierilor sfântului Luca (1817), bănuiala că nu e de trezut ca Mântuitorul să fi făgăduit lui Petru cheile împărăției cerurilor, pentru ca în scurt timp după aceea să-l numească Satan. Comparația lui Mateiu cu Marcu și Luca duce la concluziunea că Mântuitorul pare a nu fi făcut lui Petru o asemenea făgăduială. *Ch. Hermann Weisse*, tatăl ipotezei că Evanghelia lui Marcu e mai veche decât a lui Mateiu, e cel dintâiu care în a sa «*Evangelische Geschichte*» (1838) a pus mai serios la îndoială autenția textului dela Mateiu XVI, 17 și a căutat să dovedească interpolarea lui. Nu e cu puțină — zicea Weisse — ca Marcu, ucenicul sfântului Petru, să fi trecut sub tăcere din făgăduiala dată de Mântuitorul lui Petru tocmai punctul care scoate în relief personalitatea maestrului său. Apoi Mântuitorul vorbește în acel text de «*biserică*», ca organizație, când se știe că biserica a primit organizația sa văzută dela sfinții apostoli. Ca și *Schleiermacher*, el crede că Mântuitorul n'a putut încredința cheile împărăției cerurilor acelui pe care curând după aceea-l numește Satan. Independent de Weisse și în acelaș timp cu el emise părerea despre prioritatea Evangheliei lui Marcu un alt teolog *Christian Gollob Wilke*, în scrierea sa «*Der Urevangelist*» (1838) și-și exprimă îndoiala asupra textului dela Mateiu XVI, 17—19. Pentru Wilke e netăgăduit că sfântul Petru se bucură de oarecare considerațiune față cu ceilalți apostoli, dar de un primat nu poate fi nicidecum vorba pentru două motive și anume: a) dacă pentru ar fi primit Petru puterea cheilor, atunci disputa despre întâetate — cum dovedește incidentul cu intervenirea în scenă a mamei fiilor lui Zevedeu — n'ar fi mai putut avea loc, sau cel puțin ar fi fost altfel rezolvită și b) pasagiile din care rezultă primatul lipsesc tocmai din Evanghelia lui Marcu, care a fost scrisă sub auspiciile sfântului Petru.

Discuțiunea asupra priorității Evangheliei lui Mateiu sau Marcu a luat în ultimul timp proporții uriașe. Schnitzer o tratează în lucrarea sa destul de pe larg. Importanța ce această discuțiune are atât pentru primatul sfântului Petru și deci și al papii, cât și cu privire la origina sfintelor Evanghelii și la raportul ce există între ele, cere ca s'o urmărim mai de aproape.

O veche tradițiune bisericească spune că Evanghelia lui Mateiu e cea dintâi și cea mai veche și că după ea s'au condus evangheliștii Marcu și Luca. Această părere admisă în comun de biserica noastră ortodoxă și de cea romano-catolică, numără și printre protestanți aderenți de seamă. Astfel *August Neander*, în a sa «*Leben Jesu Christi*» (1852) rămâne la această părere și recunoaște și primatul lui Petru, ca fapt istoric. Școala tuingiană, în frunte cu *Ferdinand Christian Baur*, vedea deasemeni în sfântul Mateiu pe cel mai vechiu evanghelist, de a cărui Evangheliie s'au folosit Marcu și Luca și explică deosebirea dintre textul dela Mateiu XVI, 17—19 și locurile paralele din Marcu și Luca prin aceea că unii dintre primii creștini —și îndeosebi paulinii—și chiar unii dintre sfinții apostoli nu vedeau cu ochi buni distincțiunea acordată lui Petru. Pentru acest cuvânt sfinții Luca și Marcu au simplificat textul. Totastfel și cunoscutul cercetător al vieții și operii sfântului Pavel, *Karl Holsten*, socotea Evanghelia sfântului Mateiu ca cea mai veche, pe care apoi iudeii au falsificat-o dând naștere Evangheliei apocrife zisă a lui Petru și față de care Evanghelia lui Marcu n'ar fi decât o prelucrare în spiritul paulinic. Cuvintele dela Mateiu XVI, 17—19 s'au găsit dela început în Evanghelia lui Mateiu, pentru că au fost împrumutate din izvorul cunoscut și folosit de câte trei sinopticii, dar au fost lăsate afară de Marcu din motive dogmatice și anume pentru a nu subordona predica evanghelică a sfântului Pavel sfântului Pe-

tru. Dependența absolută a lui Marcu de Mateiu o susține și *Adolf Hilgenfeld*, care crede că Mateiu a scris Evanghelia sa în limba ebraică și în spirit particularistic iudaic și că prin traducerea și prelucrarea ei în grecește a căpatat caracter universalist. Textul din cap. XVI, 17—19 e dar istoric. *Theodor Kelm* scris «Istoria lui Iisus din Nazara» pe baza Evangheliei lui Mateiu, față de care Marcu și Luca n'au făcut decât să scurteze și să strice. Cuvintele din cap. XV, 17—19 sunt dar cuvintele Mântuitorului. Marele exeget contemporan *Theodor Zahn*, profesor în Erlangen, plecând dela cuvintele lui Papia, că Mateiu a adunat sau compus în ebrește cuvintele Domnului, e de părere că Evangheliile s'au compus în ordinea în care se găsesc așezate în Noul Testament. Cel dintâi evanghelist ar fi dar Mateiu, care și-a compus Evanghelia în ebrește, sau mai exact în limba arameică, pe la anul 66, care apoi a fost tradusă în grecește pe la anul 90. De originalul arameic al lui Mateiu se folosi și Marcu când scris Evanghelia sa după predica sfântului Petru. La rândul său, Evanghelia a doua a fost consultată la traducerea Evangheliei lui Mateiu din arameică în grecește. Așa s'ar explică pe deoparte asemănările de limbă dintre Matei și Marcu, iar pe de altă parte că stilul grecesc al lui Mateiu e mai corect decât al lui Marcu. Făgăduiala Domnului către Petru s'ar fi aflat dar în originalul arameic al lui Mateiu și dacă Marcu și Luca nu pomenesc de ea și redau mai pe scurt convorbirea Mântuitorului cu Petru, aceasta s'ar explică prin raportul în care stă Evanghelia lui Marcu cu sfântul Petru (despre care autorul însă nu precizează cum trebuie luat). Un alt mare exeget contemporan, profesorul berlinez *Bernard Weiss* pornește tot dela cuvintele lui Papia pentru a ajunge la un rezultat opus celui al lui Zahn... Weiss susține că cuvintele lui Papia nu se referă la Evanghelia lui Mateiu, ci că ar fi

fost o adunare numai a învățăturilor sau cuvintelor Domnului, pe baza cărora apoi, și a Evangheliei lui Marcu, care se compusese deja, s'a scris Evanghelia lui Mateiu. Weiss admite istoricitatea și autenticitatea textului discutat (Mat. XVI, 13—18), dar contestă apostolicitatea textului imediat următor și privitor la darea puterii cheilor.

Oskar Holtzman nu diferă mult de B. Weiss, căci admite pe de o parte dependența lui Matei de Marcu, iar pe de altă parte și dependența lui Marcu de Mateiu, întrucât Marcu s'ar fi folosit la compunerea Evangheliei sale de «cuvintele Domnului» adunate de Mateiu și traduse de timpuriu în grecește. Textul din Mateiu XVI, 17—19, e dar autentic, totuși, Petru nu primește un primat juridic, care să se poată transmite la urmași, ci numai o împuternicire care s'a dat (Mat. XVIII, 18) întregii biserici, așa că prerogativa lui Petru stă numai în aceea că lui i s'a dat mai întâi. Un primat jurisdicțional nu putea conferi Mântuitorul nimănui, pentru simplul cuvânt că «Ei credeau că împărăția cerurilor va veni îndată după moartea sa».

Cu multă căldură a apărut prioritatea Evangheliei lui Mateiu *Adolf Bolliger*, în scrierea sa «*Marcus der Bearbeiter des Mathäus Evangeliums*» (1902). Ipoteza interpolării cuvintelor din Mateiu XVI, 17—19 este pentru el absolut de nesusținut. Contextul dovedește strălucit că înlăturarea acestor cuvinte produce o soluțiune de continuitate. Marcu le-a lăsat afară, pentru că el, ca paulin, nu putea admite că biserica e zidită numai pe Petru.

Independent de teologii protestanți cari susțin prioritatea Evangheliei lui Mateiu și autenticitatea textului în care se coprinde săgăduiala dată lui Petru, dar paralel cu ei au mers și merg teologii papistași vechi și noi ca *I. Leonhard Hug*, *Peter Schegg*, *Kuhn*, *Aberte*, *Schanz*, *Belser*, *Bisping*, *Kaulen*, *Knabenbauer*, *Bardenheuer* ș. a. Excepție a făcut, pe la jumătatea veacului trecut, numai münche-

nezu *I. N. Sepp*, care nu numai admite prioritatea Evangheliei lui Marcu și dependența de el a lui Mateiu și Luca, ci și atribuie Evanghelia lui Mateiu apostolului Iacov al lui Alfeu. Cuvintele din Mateiu XVI, 17—19 le recunoaște Sepp la început ca autentice, dar mai târziu le răgăduște înțelesul în favorul primatului. «Biserica este clădită pe piatra Christos — zice el — iar nu pe pescarul Simon, care, îndată după primirea făgăduelii, fu numit de Domnul Satan și trădă pe învățătorul sau la cea dintâi ispită.»

Pecând teologii papistași se străduiau să găsească dovezi pentru prioritatea Evangheliei lui Mateiu, teologul protestant *H. J. Holtzmann* formulă din nou și cu multă putere de convingere ipoteza despre prioritatea lui Marcu, în scrierea sa. «Die synoptischen Evangelien, ihr Ursprung und geschichtlicher Charakter» (1863). Cu privire la textul din Mateiu XVI, 17—19, Holtzmann susține că el n-a putut lua forma actuală decât în veacul II, căci Mântuitorul a întrebuințat numai expresia de «împărăția lui Dumnezeu» sau «împărăția cerurilor», pecând termenul de biserică a fost introdus de sfântul apostol Pavel și însuș acesta zice numai «biserica lui Dumnezeu» iar nu «biserica lui Christos.» Primatul lui Petru stă în contradicție cu mustrarea pe care Mântuitorul o adresează lui Petru când îl numește Satan, și cu răspunsul Domnului la cererea mamei fiilor lui Zevedeu (Marcu X, 44), precum și cu ideea de apostol, cum o întâlnim în sfântul Pavel și cu raportul în care apostolul neamurilor a stat cu sfântul Petru. Aceeașă temă a dovedit-o Holtzmann cu noi argumente și mai târziu în scrierea sa. «Neutestamentliche Theologie». După *Otto Pfleiderer* și *Adolf Hausrat* însuș acest text, care exprimă ideea ce autorul Evangheliei își făcuse despre biserică, dovedește că Evanghelia lui Mateiu datează din veacul II și e cu mult posterioară celei a lui Marcu. *Paul Wernle* și *W. Soltan*, sprijiniți, pe minuțioase

studii de texte și de limbă, proclamă prioritatea lui Marcu și condamnă ca interpolat textul în chestiune din Mateiu. De aceeaș părere, numai cu deosebiri în argumentare, sunt și *A. Julicher*, *P. W. Schmiedel*, *A. Merx* și *W. Wrede*.

Un însemnat progres a făcut chestiunea sinoptică cu *Iulius Wellhausen*, marele protagonist al școalei istorico-critice. Marcu e mai vechiu—după Wellhausen—pentru că Mateiu și Luca îi reproduc nu numai conținutul, ci și dispozițiunea materiei. Limba sa e apoi mai veche și se apropie mai mult de arameică, așezarea cuvintelor și povestirea sunt pur semitice. Insuș termenul de biserică arată că Mateiu, singurul la care se găsește, e mai târziu și că textul în chestiune e introdus mai târziu, când Petru murise de mult. Alt mare istoric și critic, *Adolf Harnack*, e în ultimă analiză de aceeaș părere. Pecând Wellhausen însă susține că Marcu e mai vechiu și decât colecția de «cuvinte ale Domnului», Harnack dă prioritate acesteia, și recunoaște cu privire la textul din Mateiu XVI, 17—19, că n'a existat nici în Marcu nici în «Cuvintele Domnului» ci a fost introdus de Mateiu. Aceeaș părere au cu privire la text și *Faul Feine*, *H. H. Wendt* și *Friedrich Spitta*.

Pecând Wellhausen și Harnack pun ca izvor al Evangheliei o scriere mai veche în limba arameică, un alt grup de teologi, printre cari se numără cu deosebire *Hermann von Soden* și *I. Weiss*, precum și filologul *Wendling*, admit ca izvor, cel puțin pentru o parte din Evanghelia lui Marcu, predica sfântului Petru. În ce privește însă textul cu primatul toți sunt de acord, că el e posterior. În special Weiss se exprimă foarte hotărît contra: «Despre un primat al lui Petru în înțelesul unei superiorități asupra celorlalți apostoli și peste întreaga biserică nu găsim la Marcu nici cea mai mică urmă. Netăgăduit Petru stă în fruntea catalogului apostolilor, a fost chemat la apostolat înaintea tuturor celorlalți, face parte din numărul celor

trei intimi cari în cele mai însemnate momente—la patul de moarte, la schimbarea la față și în grădina Ghetsemani—s'a împărțit de suprema revelațiune a Fiului lui Dumnezeu, dar, precum în aceste momente au fost de față Andrei sau Ioan și Iacov, tot astfel și această distincțiune nu e nicidecum tendențioasă, ci are bază istorică personală. Aceste știri își au izvorul în amintirile și istorisirile lui Petru. Dacă Petru ia cuvântul la Cezareia lui Filip, evanghelistul însuși spune că el vorbește în numele celorlalți și în loc de a-l distinge cu o făgăduială prețioasă, cum face Mateiu, lasă să urmeze aspra mustrare că e Satan.» De partea acestor teologi germani protestanți sunt și teologii francezi reformati: *Aug. Sabatier, Jean Riville, H. Monnier și Ch. Guignebert.*

Aceste rezultate la cari a ajuns teologia protestantă cu multă muncă și putere de pătrundere n'au fost admise și recunoscute niciodată de papistași, iar acei dintre ei cari le-au admis ori s'au arătat binevoitori față de ele au fost loviți de fulgerile anatemei papale. Așa au pățit-o *Alfred Loisy, Romolo Murri și Georg Tyrell*, cari au fost siliți să iasă din biserică și cari au devenit căpeteniile mișcării moderniste: cel dintâi în Franța, al doilea în Italia și al treilea în Anglia. Delndatăce modernismul a introdus calul troian în cetatea teologiei papistașe, teologii papistași—cari până atunci se făcuseră că n'aud și nu văd celece se discutau în lagărul protestant—au trebuit să ia pozițiune. Învațatul cercetător al istoriei bisericii din primele veacuri, *P. Batiffol*, a fost cel dintâi care a ridicat mânușa aruncată de fostul abate A. Loisy. El contestă cu toată dreptatea caracterul exclusiv eshatologic prediciei Mântuitorului și atrage atenția asupra faptului că, dacă Mântuitorul ar fi înfățișat Împărăția cerurilor numai ca ceva care avea să se împlinească încurând, atunci învațatura sa ar fi fost osândită să dispară din față, pentru că nu pu-

teă fi primită decât de iudei, cari erau pregătiți pentru aceasta și aveă să piară sub greutatea disprețului general de îndată ce apropiata parusie nu se realiză. Dacă însă Mântuitorul a prezis și harăzit bisericii sale vieață lungă, de mii și mii de ani, atunci s'a putut, a trebuit chiar să se gândească și la organizarea ei și puțința instituirii unui primat este restabilită cel puțin în principiu. Până aci argumentația lui Batiffol e convingătoare, sigură, adevărată; de aci înainte devine nesinceră, nesigură și șovăitoare. Sofistica lui nu poate dovedi că ideia de primat e compatibilă cu învățătura Domnului despre «celce vrea să fie mai mare,» nu poate înlătura faptul că sfinții Marcu și Luca nu pomènesc nimic de așa zisul primat al lui Petru, nu poate tăgădui că afară de textul în chestiune—Mateiu XVI, 17—19—cuvântul, biserică=*ἐκκλησία* nu se întâlnește niciodată în Evanghelii, aplicat la biserica creștină, ci numai în epistolele sfântului Pavel. Restul argumentației, că Mântuitorul a dat sfântului Petru primatul prin cuvintele dela Luca XXII, 31: «Simone, Simone, iată Satana a cerut să vă cearnă....» și prin cele dela Ioan XXI, 15: «Simone, fiu^{le} lui Ionă, mă iubești mai mult decât aceștia?...» este clișeu obicinuit de care se servesc toți teologii papistași când e vorba să apere primatul papa'. Chestiunea priorității Evangheliei lui Marcu sau Mateiu nu e privată în fața de Batiffol. El nu afirmă categoric nici una nici alta, ci se mărginește numai să spună că trei izvoare au fost folosite la compunerea Evangheliilor sinoptice: unul care e comun câtor trei și care în esență e identic cu Marcu; altul de care s'au folosit îndeosebi Mateiu și Luca, dar care nu e necunoscut nici lui Marcu, și în fine al treilea, unul care e comun câtor trei deopotrivă și care e tradițiunea orală, sau poate chiar scrisă. Mai departe decât Batiffol n'a mers și altfel decât el nu se poate exprima nici un teolog papistaș, căci îndatăce ar face un

pas mai departe sau ar vorbi sau scri altfel, ar fi înfierat de «modernist» și exclus din biserică. Batifliol însuș e ținut cam la distanță, din cauză că se ocupă cu studiul unor chestiuni, cari sunt obiect de predilecție al protestanților și s'ar prea putea ca într'o bună zi să alunece și el și de aceea prudența impune ținerea lui la carantină.

Acesta este coprinsul primului punct din lucrarea lui Schnitzer. Din rezumarea lui am văzut cum au pus și pun teologii protestanți problema primatului și în ce fel o rezolvă ei și cum le răspund papistașii. Fără să împărțăm părenle protestanților, cari de multe ori nu cunosc limită în critica lor, trebuie să recunoaștem că ei au meritul de a fi zguduit cu tărie însăși temelii primatului papal.

I. Mihălcescu.

CRONICA INTERNA.

M. S. REGINA MARIA, LA IAȘI.

I.

Iașul a avut aleasa cinste de a fi vizitat în zilele de 16 și 17 Mai curent de M. S. Regina Maria, însoțită de AA. LL. regale Prințesele Elisaveta, Maria și Prințipele Nicolae.

Înălții oaspeți, au venit să împartă singuri ajutor săracilor din acest oraș, din darul regal de 1.200.000 lei, din care mai mult de una sută mii de lei a fost destinată Iașului.

S'au făcut pregătiri de cu vreme pentru a face înălților oaspeți primirea cuvenită—de și M. S. Regina își exprimase dorința de a nu I se face primire oficială.

Preoțimea leșană împreună cu autoritățile civile, au al-

cădută listele de acei săraci, cari aveau să primească ajutorul din mâna M. S. Reginei.

În ziua de 16 Mai, peste 300 de săraci au fost aduși și așezați pe terasa din fața Catedralei Metropolitane, iar orașul îmbrăcat în haine de sărbătoare. Drumul dela gară până la Mitropolie era plin de lume, ieșită să salute pe Augusta Suverană, care pentru iuția oară ca Regină vizitează Iașul, venind să aducă alinare și ajutor celor săraci, mai ales în aceste vremuri grele.

La intrarea în Catedrala Metropolitană M. S. însoțită de A.A. L.L. a fost întâmpinate de I. P. S. Mitropolit, înconjurat de clerul ieșan. După săvârșirea Te-deumului, la care corul Catedralei a dat răspunsuri foarte frumoase, I. P. S. S. a condus Augusta Familie în vestmântărie pentru a vedea mai multe odoare sfinte și alte obiecte casnice rămase dela Vasile Lupu.

În timpul cât M. S. Regina vizită această mică expoziție, tot publicul din biserică, ieșind afară a luat loc în ambele laturi ale Catedralei; iar M. S. Regina, condusă de I. P. S. Mitropolit, s'a oprit pe rândul de sus al treptelor dela ieșirea din biserică, având în față pe săraci și de ambele părți o mare mulțime de popor.

În acest loc I. P. S. Mitropolit a adresat M. S. Reginei următoarele cuvinte:

Doamnă,

Ați binevoit a veni azi în orașul nostru—Iași—însoțită de A.A. L.L. Regale Principesele Elisaveta, Maria și Principele Nicolae, ca să aduceți celor lipsiți, cuvinte de mângâiere și ajutor din darul regal.

Strălucita faptă, săvârșită de Majestațile Voastre Regale și Regina României, dovedește nemărginita dragoste, ce aveți de față și popor și grija, ce purtați pentru alinarea durerilor celor suferinzi și îndestularea celor săraci.

Fapta aceasta, va rămâne în mintea poporului român,

ca o frumoasă poveste, strâns unită, cu multe așezăminte de binelacere, întemeiate de Marele Rege Carol și de neuitata Regină Elisaveta.

Sărăcilor.

Primiți cu respect și întrebuințați cu înțelepciune darul, ce vă invredniciți a lua din mâna prea buneii noastre Regine și cu toții mulțumindu-l din adâncul inimii, să rugăm pe Dumnezeu pentru fericirea Familiei noastre Regale și ocrotirea scumpei noastre Români.

Trăiască M.M. L.L. Regele și Regina cu întreaga Familie Regală.

În urmă M. S. Regina cu A.A. L.L. însoțită de I. P. S. Mitropolit, de D l. Ministru Constantinescu, de d-l Primar Gh. Mărzăscu, de doamnele de onoare și de d-nele din Comitet, a mers la băncile unde erău săracii și a dat în mâna fiecăruia ajutor bănesc de 60, 80 și 100 lei. După amasă M. S. Regina a împărțit ajutoare săracilor evrei, iar a doua zi celor din suburbia Tatarăși, adunați în biserica Nicorișa.

M. S. a mai dat 20.000 lei pentru construirea de case în suburbia Țicău, pe locul donat de comună și numit «Cartierul Regal Ferdinand I.» Aici s'a pus piatra fundamentală și s'a făcut sfințirea locului de către I. P. S. Mitropolit.

Faptul acesta al Augustei Familiei Regale de a veni în ajutorul celor nevoiași în vremuri grele ca cele de azi, dar mai ales faptul de a să fi coborât în mijlocul poporului pentru a-i cunoaște bunurile și durerile lui, ne aduc aminte de vremurile slăvite de altădată când între domn și popor eră o mare apropiere.

Cu acest prilej M. S. a vizitat spitalele: Sf. Spiridon, spitalul Militar, spitalul de Copii «Caritatea», Azilul de bătrâne, spitalul Maternitatea și cel israelit, apoi școlile; școala Ortodoxă, de sub conducerea unui comitet de doamne

cu președenția d-nei Olga Sturza, născută Mavrocordat unde a fost însoțită de I. P. S. Mitropolit și unde M. S. s'a interesat în primul rând de educația religioasă ce să dă elevelor în acest Institut. Reuniunea Femeilor Române, de sub președenția d-nei Mărzescu, școala de menaj, și expoziția de la școala de Arte Frumoase.

M. S. a mai vizitat bisericile monumentale Tri-Ierarhi și sf. Necolae, iar Alteța Sa Principele Necolae, însoțit de I. P. S. Mitropolit a vizitat și bisericile Golia, Bărboi și mănăstirea Cetățuia.

A doua zi Marți la ora 5 s'a servit un ceai în saloanele palatului mitropolitan, la care au fost invitate peste 250 persoane, oferit de d-l Primar Mărzescu, după care la ora 7 seara M. S. a fost condusă la gară, de unde a pornit spre Dorohoi și Botoșani în acelaș scop.

Această vizită a M. S. va rămâne neuitată de cetățenii orașului Iași și în deosebi de cei săraci.

Institutul Surorilor de Caritate „Regina Elisaveta“

II.

Cuvântarea D-lui Dr. Mirinescú

Cu prilejul examenilor de sfârșit de an dela Institutul surorilor de caritate «Regina Elisaveta» d. Dr. Mirinescú, eșor al institutului, a rostit următoarea cuvântare, în prezența M. S. Reginei și a I. P. S. Mitropolit Pimen al Moldovei.

Majestate,
 Înalt Prea Sfințite și
 Distinsă asistență.

Cu adâncă emoțiune fac darea de seamă din acest an. Trecerea în lumea veșnică a Majestății Sale Regina Elisaveta fundatoarea și protectoarea acestui așezământ filantropic ne-a mișcat dureros. Nu este locul a spune

cât a simțit și lucrat aproape pe o jumătate de veac un suflet bun și o minte luminoasă.

Tovarășa de viață a Marelui Rege Carol I a contribuit simțitor la strălucirea tronului și Coroanei Regale. Mila și dragostea le-a răspândit cu profuziune peste cei suferinzi, așa ca orbii din dragostea aproapelui să-și poarte cu resemnare infirmitatea, bătrânii povara anilor, bolnavii chinurile. Muzica, poezia literile, artele frumoase sunt în doliu. Acum mântuită de legăturile pământești, Sufletul reginei Elisaveta plutește în sferile senine, în acele «templa serena» mulțumit pe deplin, că moștenirea va înflori frumos.

Durerea însă să nu ne copleșească, ci învățăminte să știm a trage dintr-o viață așa de nobil îndeplinită, și prin aceasta să judecăm sănătos și nu pripit în viitor. Neamul românesc are o calitate: este bun de suflet. Dumnezeu îl răsplătește pentru această virtute, punându-l în lumina și căldura unui răsărit de soare, pe care toți românii îl salută cu dragoste și încredere.

Majestaților Lor, Regele Ferdinand I și Regina Maria, dimpreună cu întreg poporul românesc în 1913, au dovedit, că fiii sunt vrednici de părinții, din 1877.

Să deă Dumnezeu, ca viitorul să ne găsească cu bine. Să cete însă, ca toți să nu uite cuvintele, pline de înțelepciune ale psalmistului; «Doamne, pune strajă gurei mele și ușă de îngrădire împrejurul buzelor mele».

Cei mulți au înțeles, de mult sunt acolo, unde țara are trebuință de ei, tăcuți, muncitori, răbdători sunt în așteptarea ceasului.

Cătră aceștia și ai lor să îndreaptă gândirea și dragostea Regelui nostru prin darul regal făcut, împărțit de însăși grațioasa noastră Suverană, ajutată de Altețele Lor Regale Principesele Elisaveta și Maria.

În institut sunt 25 surori și 12 eleve, dintre acestea 7 au trecut examenul de fine de an și 10 maici; 3 dela

mănăstirea Agapia: Agapia Garoi, Eufrosina Rusu și Galenia Petrăcescu; 3 dela mănăstirea Agafton: Elpidia Samson, Tecla Galencu și Antonina Petrovici; 4 dela mănăstirea Varatec: Evlampia Borș, Tomaida Căprioară, Leontina Joimir și Platonida Hrețcu.

Maicile și surorile au făcut teoria în institut cu d-nii profesorii D-ri Demetriad și Atanasescu, cărora și cu această ocaziune le adresăm viile noastre mulțumiri.

Domniile lor au elaborat călăuza medicală a surorilor de caritate, manual tipărit cu spesele Institutului; carte, ce poate fi de mare folos persoanelor, devotate îngrijirii bolnavilor, răniților în timp de pace și de război; ea poate figura cu cinste și pe biroul medicului.

Practica au făcut-o în spitalele Eforiei: Filantropia, Colțea și spitalul de copii, în serviciile profesorilor: Dr. Angheliescu, Djuvara, Stănculeanu și cel de sub direcțiunea mea; studiul a durat din luna Octombrie 1915 până în prezent, precum și pe la bolnavi, în oraș.

Cele 30 surori și eleve au făcut garda de 3438 zile și nopți, iar suma încasată a fost de lei 32046. Timp de 60 zile garde la bolnavi a fost făcută de maici.

Inalt Prea Sfinte,

Dând aprobarea, ca maicile, de pe la mănăstirile, din Moldova, să își însușească cunoștințele, atât de folositoare, ale surorilor de caritate, le chemați la punerea în practică a învățăturilor blândului Iisus, Mântuitorul lumii, care a zis «Bolnav am fost și m'ăți îngrijit, sărac și cercetat, flămânzit și săturat»; prin această chemare să desăvârșește cu adevărat viața de creștin. Înălțați credința poporului în Dumnezeu, ridicați în dragostea și stima poporului unit monahicește dar mai presus de toate continuați tradiția. Cei cari au spicuit trecutul politic și cultural al țării românești vor recunoaște adevărul etern, că biserica română prin cărturarii ei dela umilul diacon Coresie până la înalții ierarhi arhieriei, mi-

tropoliți și episcopi au fost pârghia de sprijin a neamului românesc în timpurile grele și vijelioase.

Prin mintea noastră să perindă figurile iluștrilor Dositei, Grigore, Antim Ivireanu, Varlam, Ilarion Argeșu, Veniamin Costache, Neofit, Arhimandritul, de fericită amintire, Eufrosin Poteca, Scriban, Melhisedec de Roman.

Unii plătind cu exilul; alții perind prin moarte de martiri pentru a ne lăsa moștenire o țară mai puțin chinată. Când ne gândim la lipsurile încă mari în mediul rural, la mortalitatea prea mare în prima copilărie, mai ales când, în cuprinsul României, pot trăi fericiți nu 7—8, ci 14 milioane de suflete românești, atunci numai ne vom da seama, ce servicii imense pot aduce țarei Samaritenele, care înarmate cu credința în suflet și cu cunoștințele dobândite, vor răspândi binefacerile printre sătenii noștri.

Surori și maici, în curând veți primi, din Augustine mîini, Cracea surorii de caritate, nu uitați, că este simbolul supremei jertfirei de sine pentru binele omenirii. Mângâere și alinare de suferințe să vă încunună munca în viitor.

Toți câți au contribuit la instrucțiunea cuvioșilor voastre și a voastră, surori, vă urează din adâncul inimii să uniți învățăturile dobândite cu un suflet bun.

Trăiască Majestatea Sa Regele Ferdinand I, trăiască Majestatea Sa Regina Maria Augusta protectoare a Institutului dimpreună cu întreaga Familie Regală.

Iar scumpa Românie cât mai sus prin dragostea și devotamentul fiilor ei.

I. P. S. Pimen al Moldovei a răspuns prin următoarea cuvântare:

Doamnă,

Dacă acum un an, n'am avut parte a fi la examenul, depus de surorile de caritate și călugărițele, din mănăstirile Moldovei, la care fusesem invitat de mult regretata

Regină Elisaveta; anul acesta am bucuria de a fi la acest examen, prezidat de Majestatea Voastră,

Și anul acesta, ca și în cel trecut, printre surorile de caritate sunt 10 călugărițe, aduse din Moldova, care pentru mulțumirea noastră a tuturor, a răspuns azi așa de bine la examen.

Venirea și primirea călugărițelor noastre, românce, în acest institut se datorește neuitatei Regine Elisaveta, care dorește și ținea să vadă călugărismul nostru ortodox, pregătit spre a fi la sfânta lui chemare, îngrijind de bolnavi și de ostașii răniți, precum a recomandat și a dat pildă Domnul Hristos în timpul vieții lui pământești.

Acum opera, începută de regretata Regină Elisaveta o desăvârșiți, cu multă bunăvoință, Majestatea voastră.

Eu n'am alt merit, decât acela de a urmări dorința unei bune Regine a poporului și îngrijitoare a bolnavilor și răniților.

De altfel e și în intima mea convingere, că călugărismul nostru, atunci nu mai va fi la adevărata lui chemare, când va da fără preget și cu toată pregătirea serviciile lui țării și societății, în toate împrejurările vieții omenești.

Altfel, pare, că nu ar mai avea nici un rost.

Aceste servicii, în vechime, le-a îndeplinit călugărismul nostru, căci înainte de a fi spitale și doctori în țara noastră, au fost bolnițele mănăstirești, în care se adăposteau bolnavii, și călugării, cari îi îngrijeau și pentru boalele sufletești și pentru ranele trupești.

Pe temeiul acestui trecut și în vederea serviciilor, ce călugării altor națiuni fac, mai ales în aceste vremuri grele de război, armatelor lor, am luat măsuri pentru pregătirea a cel puțin 200 călugări și călugărițe, din mănăstirile Moldovei, prin ajutorul acestui Institut și al societății Crucii Roșii, de a fi pregătite și la vreme, trimise pentru căutarea bolnavilor și răniților.

Majestatea Voastră arătați o vădită dragoste, pentru țară și așezămintele noastre strămoșești.

În toamna trecută, ați vizitat mănăstirile, din Moldova, interesându-Vă, de aproape, de viața călugărească și de ocupațiunile, ce au afară de cele duhovnicești.

Ați mângâiat călugărițele bătrâne, ajutându-le cu bani; ați încurajat și îmbărbătat la lucru pe cele tinere, cum-părând și comandând multe lucruri, țesute în atelierile mănăstirilor, Agapia și Varatec.

N'ați uitat nici pe cei bolnavi, ci ați binevoit a dispune să se înființeze un Dispensariu, pentru lecuirea bolnavilor de ochi, în mănăstirea Agapia, care să fie condus de o doctoriță, ajutată de călugărițele, pregătite în acest institut.

În sfârșit dragostea de țară Vă preocupă foarte de aproape pe Majestatea Voastră și pe M. S. Regele Ferdinand, în cât ați hărăzit săracilor un mare dar regesc, care va fi împărțit cu binecuvântata Voastră mână.

Încă câteva zile și pe cât știu Majestatea Voastră veți sosi la Iași pentru a îndulci viața săracilor de acolo, continuând această călătorie spre a împărți milă săracilor, din toată țara.

Toate aceste fapte dovedesc, că aveți un suflet curat și o inimă bună.

Mulțumesc Onor. Epitropii a acestui Institut, corpului profesoral medical și maicei superioare, pentru buna voiață, cu care s'a primit și îngrijit călugărițele, venite din Moldova pentru a fi pregătite în acest Institut.

Închei această a mea cuvântare de mulțumire, prin a rugă pe Bunul Dumnezeu, pentru fericirea Familiei noastre Regale, pentru înflorirea acestui Institut și pentru po-menirea vecinică a marei fondatoare și neuitatei Regine Elisaveta.

VIEAȚA SFÂNTULUI ANTONIE CEL MARE.

Scrisă de Sf. Athanasie cel Mare, Patriarhul Alexandriei.

(Vezi Biserica Ortodoxă Română, anul XL No. 1.)

60. *Antonie vede sufletul lui Amon suindu-se la cer.*

Astfel, pe când odată stetea liniștit iarăși în muntele său și privea în sus, a văzut, cum cineva plutea în văzduh și cât de mare bucurie aveau cei ce-l înconjurau. Uimindu-se de aceasta și fericind o ceată așa de măreață, el s'a rugat (lui Dumnezeu) să-i descopere, ce este aceasta. Și îndată un glas i-a spus, că acesta este sufletul lui Amon, călugăr din Nitria. Acesta, adică, dusese, până la bătrânețe o vieță aspră de pustnic.¹ Însă depărtarea de la muntele Nitriei până la muntele unde se așezase Antonie, eră cale de treisprezece zile. Și fiindcă cei ce erau cu Antonie, îl văzură pe bătrân uitându-se așa mirat, voriră să afle pricina uimirei lui. Și ei aflară, că tocmai acum s'a săvârșit Amon. Acesta eră cunoscut lor, fiindcă adeseori venise la Antonie, și multe minuni se făcuseră prin el, între care este și următoarea: Odată el aveă nevoe să treacă peste râul Licon; apele² acestuia însă erau

¹ Aici sf. Athanasie vorbește despre pustnicul Amon care se născuse în Egipt din părinți bogați și în tinerețe fusese căsătorit cu deasila. Învoindu-se însă cu soția sa, a trăit cu aceasta în feciorie 18 ani, după care s'a retras în muntele Nitriei, departe 70 mile de Alexandria și acolo a trăit ca pustnic, adunând o mulțime de ucenici în jurul său și ridicând apoi o mare monastire prin statul sf. Antonie. Soția sa și-a transformat casa într-o monastire și a adunat o mulțime de fecioare pe care le-a deprins să ducă o vieță feciorelnică, sfântă și plăcută lui Dumnezeu. Despre sf. Amon vorbește și Sufin de Aquileia, Paladie, istoricii Socrate și Roznmen și în urmă Catelier.

² Acesta este un braț al Nilului, după cum spune Paladie.

foarte mari. Atunci el rugă pe însoțitorul său Teodor, să se depărteze de dânsul, ca să nu se vadă între dânșii goi, când se vor desbrăcă și vor trece râul. După ce Teodor se departă, Amon se rușină din nou, văzându-se pe sine gol. Dar pe când se află într-o astfel de sfilă și nedumerire, se văzu trecut fără de veste pe celalt țărm al râului. Când apoi Teodor, care eră un om cu cuget curat, care venise în acelaș chip după dânsul și văzuse cum acela trecuse înaintea lui dincolo și nu se udase de apă, dorî să afle în ce chip și în ce fel Amon a trecut râul. Dar când văzu, că acesta nu voește să spună, li cuprinse picioarele și-l încredință cu tărie, că nu-l va lăsa, până ce nu va afla dela el taina. Deci văzând Amon stăruința lui Teodor și mai ales râvna acestuia de a urmă vieții sale, se înduplecă, dar li ceru stăruitor, ca nimănui să nu spue despre aceasta înainte de moartea lui (a lui Amon). Și astfel li destăinuî, că el a fost ridicat de o mână nevăzută și trecut pe celalt țărm, dar fără să fi umblat pe apă, ceea ce nu este cu puțință oamenilor, fără numai Domnului și acelor pe care El li întărește, cum a lăcut cu marele Apostol Petru. Deci Teodor a povestit această minune după moartea lui Amon. Iar monahii, cărora Antonie le a spus despre săvârșirea lui Amon, au însemnat zlua; și când frații din Nitria au venit acolo după treizeci de zile, au întrebat aceia și au aflat, că Amon a adormit în aceeaș zi și în acelaș ceas în care bătrânul a văzut sufletul său, urcându-se spre cer. Și atât ei, cât și aceia se mirară foarte mult de curățenia sufletului lui Antonie, cum el a știut îndată ceea ce s'a petrecut la o depărtare de traizeci zile de drum și a văzut sufletul lui Amon suindu-se la cer,

61. *Antonie tămăduiește pe fecioara Polteratta.*

Odată, pe când se află în partea din afară a muntelui, îl întâlnește Arhelau comitele și-l rugă stăruitor să facă ru-

găciune pentru Policratia, o fecioară din Laodiceea, cunoscută pe atunci și care purtă pe Hristos în inima ei. Aceasta, adică, suferă grozav de durere de stomah și de coaste, din pricina vieții aspre pustnicești, și tot trupul îi eră slăbit. Antonie se rugă pentru dânsa și înaltul demnitar însemnă ziua în care se săvârșise rugăciunea; și întorcându-se în Laodiceea, găsi pe fecioara vindecată. El o întrebă, când, și anume în ce zi s'a vindecat de boala sa, și scoase hârtia pe care însemnase timpul acelei rugăciuni; găsind că este adevărat, arată și altora îndată ceea ce însemnase și toți se mirară, de oarece recunoscură, că Domnul a făcut să înceteze suferințele ei chiar atunci când Antonie a stat la rugăciune și a chemat îndurarea Mântuitorului pentru ea.

62. *El prezice venirea oamenilor streimi.*

Asemenea și pentru cei ce veneau la dânsul, el prezicea adese ori cu mai multe zile înainte, ba câte odată și cu o lună înainte, sosirea lor, și chiar și pricina pentru ce o să vie. Unii, adică, veneau numai ca să-l vadă; alții pentru vre-o boală, iar alții fiindcă suferiau de duhurile necurate. Dar niciunul nu socotea oboseala călătoriei ca o trudă sau ca o pagubă; căci fiecare se întorcea cu un folos simțitor. Și când Antonie zicea sau vedeă unele ca acestea cerea și se ruga ca nimeni să nu se mire de el, ci mai mult să se minuneze de Domnului care ne-a dăruit nouă, oamenilor neputincioși, puțința de a-L cunoaște, pe cât mărghinirea ne îngăduiește.

63. *El izbăvește pe un tânăr de dulul rău.*

Odată, pe când leșise iarăș la monastirile care se aflau afară și fusese rugat să între cu monahii într'o corabie și să se roage ca el, el simți un miros puternic și năsup de pătrunzător. Și fiindcă cei ce erau în corabie ziceau, că este pește și carne sărată pe bord și dela a-

deștean vine mirosul, el încredinșă că puțoarea vine din alta parte. Dar pe când el vorbea încă, un tânăr îndrăcit care venise înaintea celorlalți și se ascunsese în corabie, tipă deodată foarte tare. Duhul rău, însă, ameninșat în numele Domnului nostru Iisus Hristos, ieși îndată dintr'insul, și astfel omul fu tămăduit.

64. *O altă vindecare a unui îndrăcit.*

Un alt om, dintre cei bogați, care avea un drac, fu adus la el, dracul însă, eră așa de furios, în cât cel muncit de el nu știa că a venit la Antonie; el își mănca chiar murdăria sa. Dacă cei-ce-l aduseseră la Antonie, îi cereră cu stăruinșă ca să se roage pentru el. Iar Antonie, care avea milă de tânăr, se rugă și petrecu toată noaptea priveghund pentru el. Dar spre ziuă tânărul se repezi deodată și lovi pe Antonie. Atunci cei cari veniseră, cu el, se apropiară îndată; dar Antonie le zise: «Să nu vă supărați pe tânăr, căci nu el m'a lovit, ci dohul cel rău dintr'insul, fiindcă l'am ameninșat pe acesta și i-am poruncit să se ducă în pustiu de aceea s'a înfuriat pe mine și a făcut aceasta. Acum proslaviți pre Domnul, căci dacă acela s'a năpustit asupra mea în acest chip, apoi a fost pentru voi semnul, că dracul a ieșit dintr'insul». După ce Antonie zice acestea, tânărul fu pe deplin vindecat, și acum venindu-și iarăși în simșiri, cunoscu unde se află și deci îmbrășișă pre hătrân și mulțumî lui Dumnezeu.

65. *Antonie are o vedenie.*

Cum că multe altele de felul acesta s'au săvârșit de de dânsul, despre acestea au povestit cei mai mulți dintre monahi, într'un glas și în acelaș chip. Totuș aceste lucruri nu sunt vrednice de mirare în acelaș grad ca altele anume care se arată și mai minunate. De pildă, odată, pe când el, înainte de masă, pe la ceasul al nouălea¹ din

¹ Ora 3 după ameză.

zi, începuse să-și facă rugăciunea, s'a simțit răpit cu duhul și ceea-ce eră minunat, i se părea ca și cum a răposat iar duhul lui este purtat de câți-vă prin văzduh. Apoi a văzut niște chipuri urte și înfricoșate care steteau în văzduh și voiau să-l împiedice ca să nu treacă. Dar fiindcă conducătorii săi se opuneau aceia cereau socoteală și pretindeau ca să-l lase lor. Și când aceia voriră să țină în seamă toate cele făcute dela naștere, fură respinși de către conducătorii lui Antonie, zicându-le: «Greșalele dela nașterea sa le-a curățit Doamnul, iar pentru timpul de când s'a făcut monah și a'a hărăzit lui Dumnezeu, puteți să-i cereți socoteală.» După ce ei aduseră învinuirile lor și nu putură să le dovedească, se deteră la o parte și astfel calea deveni liberă și neoprită. Și îndată s'a deșteptat Antonie din acea răpire și s'a simțit ca și mai înainte. Dar el din pricina aceasta a uitat și mâncarea și a petrecut restul zilei și toată noaptea numai în suspinuri și rugăciuni. Căci el eră cu totul ulmit, văzând, cu câți dușmani avem noi să ne luptăm și cu cât de mari osteneți trebuie să treacă cine-vă prin văzduh. Și el își aduce aminte, că aceasta este ceea-ce s'a zis de Apostolul (Pavel): «*Și noi oare când am umblat după domnul stăpânirei întinericului?*»¹ Adică în aceasta are vrăjmașul locul puterii lui, spre a dà război și a ispiți, ca astfel să oprească trecerea sufletelor spre cer. De aceea el (Pavel) dedea și aceste sfaturi: «*Pentru aceea luați armele lui Dumnezeu ca să puteți stă împotriva în ziua cea rea*», ca ast-fel «*cel protivnic să se rușineze, neavând nimic a grăi său de voi*»². Iar noi cari am nuzit acestea, să ne aducem aminte și de acele cuvinte ale Apostolului: «*Sau în trup, nu știu; sau afară din trup, nu știu; Dumnezeu știe*»³.

¹ Efes. II, 2.

² Efes. VI, 13.

³ Tit II, 8.

⁴ II Cor. XII, 2.

Și apoi Pavel a fost răpit până la al treilea cer, și după ce a auzit cuvinte negrăite, s'a coborât iarăș. Antonie s'a văzut iarăși că a ajuns în văzduh și s'a nevoit până s'a văzut liber.

66. *Îndată a prărut a lui Antonie în lumă de dincolo.*

Dar el mai avea și acest dar ceresc. Când, adică ședea retras pe munte și se afla în Indoială pentru vre-un lucru pe care-l cercetă, atunci i se descoperă acest lucru de către pronia Dumnezeiească, pe când se rugă. Deci fericitul eră, după cuvântul scripturei: «*Îndăfat de Dumnezeu*»¹. Astfel, odată el a avut o convorbire cu câți-vă (oameni) cari nimeriseră la dânsul despre starea sufletului și despre locul său de petrecere, după această vieată. În noaptea următoare l'a strigat cineva de sus cu cuvintele: «*Antonie, scoală-te, ieși afară și privește!*» El a ieșit afară, căci știă cui avea să urmeze, și privind în sus, a văzut într'a-devăr pe un om lung grozav la chip și înfricoșat, stând și ajungând până la nori, iar pe câți-vă sburând în sus și plutind în văzduh. Apoi Antonie a mai văzut cum acel uriaș întindea mâinile și pe unii li opriă să treacă mai departe, iar pe alții neputându-i ajunge, li lăsă și aceia îndată ce treceau, sburau în sus nesupărați. Pentru scestia scărșniă uriașul cu dinții săi, iar pentru cei căzuți se bucură. Și îndată se făcū un glas către Antonie, zicând: «*Caută de înțelege ce ai văzut!*»². Și după ce i se deschise mintea³ pricepu că a văzut trecerea sufletelor (în lumea cea-l-laltă) și că uriașul care stă acolo, este vrăjmașul (diavol) care pizmuește pre cei credincioși; ca pe aceia cari erau supuși lui, li opriă în loc și nu-i lăsă să treacă; iar pe aceia cari nu-i dedeau ascultare nu-i puteă prinde, de oare-ce n'aveă nici o putere asupra lor și

¹ Isaia, 54,15 Ioan VI, 45.

² Daniil IX, 23.

³ Luca XXIV, 45.

se urcau mai sus de el. După ce el văzuse această vedenie și ca și cum o socotea ca o îndemnare pentru sine însuși caută să se nevoiască și mai mult, ziua și noaptea, spre a spori în ceea ce îi stătea înainte. Dar asemenea vedenii nu le povestează cu plăcere, sau de voia sa; însă dacă cei de față, pe când el stăruia în lungile sale rugăcini sau se afla în uimire, cereau și-l sileau, atunci se învoia să le povestească, întocmai ca un bun părinte fiilor săi, cele despre dânsul, neputând să ascundă nimic de dânșii. Și aceasta o făcea, fiindcă era încredințat, că cugetul său era curat (de socotințe deșarte), și că asemenea istorisirii din vieța sa vor fi de folos ucenicilor săi cari învățau din ele că vieța pustnicească aduce roade bune și că vedeniile sunt date adese-ori ca o mângâiere în nevoințele pustnicești.

67. *Evolvia lui Antonie către preoți și înfățișarea sa cea din afară.*

Dar el era și prin caracterul și obișnuința sa răbdător și smerit cu sufletul. Și cu această însușire sufletească el cinstea nespus de mult ierarhia bisericească și voia că fiecare cleric să aibă cinste și precădere înaintea sa. Înaintea episcopilor și a preoților nu stă la îndoială să-și plece capul spre a primi binecuvântarea lor. Chiar dacă vre-un diacon venea la el pentru folosința sufletului sau pentru alt lucru, el nu se sfiea a cere dela dânsul lămuriri, iar la rugăciune li dă întâietatea. El chiar nu se rușină să învețe dela alții. Căci adese-ori puneă și întrebări și doria să asculte pre cei cari erau cu dânsul și mărturisirea pe față, că este de ajutor și de trebuință pentru dânsul; când cine-vă spune vre-un cuvânt folositor. De asemenea el avea ceva cu aptul deosebit în fața sa, avea un farmec nespus de mare și atrăgător. Pe lângă aceasta primise

dela Mântuitorul și următorul dar: dacă, spre pildă, el se află în mijlocul unei mari cete de monahi și cineva doria să-l vadă, fără să-l fi cunoscut mai înainte, apoi pașii lui îl duceau dea dreptul la Antonie: trecând cu vederea pe ceilalți, el să grăbea să se ducă la dânsul, ca și cum ar fi fost atras de chipul lui cuvios. Și cu toate acestea Antonie nu se deosebea de ceilalți, nici prin mărime, nici prin grosime, ci prin ceva ales care zăcea în întreaga sa ființă și prin curățenia pătrunzătoare a sufletului său. Adică aceasta fiindu-i fără turburare, și înfățișarea sa cea din afară era foarte liniștită, așa că dela voioșia sufletului său venea și veselia feței și din mișcările bine orânduite ale trupului său se simțea și se cunoștea starea liniștită a sufletului său, după cuvintele scripturei: *«Dacă inima este veselă, și fața este înflorită; dacă aceea este întristată și aceasta este întunecată»*¹. Așa a cunoscut Iacob, că Laban gândea viclenii și a zis către fiicele acestuia: *«Eu văd fața tatălui vostru, că nu este spre mine ca ieri și ca alaltăieri»*². Așa a cunoscut Samuil pe David căci acela avea ochii plini de bucurie și dinții albi ca laptele. Tot așa se cunoștea și Antonie. El nu se vedea niciodată turburat, fiindcă lăuntru-l său era vesel și liniștit; nu se posomora, fiindcă inima sa era mereu voioasă.

68. *Antonie se ferea de a stă împreună cu ereticii.*

Încă și în credința sa era vrednic de mirare și foarte statornic, după cum li era și cugetul. Căci nici cu Melețianii cari erau schismatici, n'a avut vreodată împărtășire, fiindcă vedea cu duhul, chiar dela început, gândul lor rău și depărtarea dela adevăr. De asemenea n'avea nici o legătură de prietenie cu Maniheii sau cu alți eretici, afară numai că doria din inimă întoarcerea lor la adevărata închinare către Dumnezeu. Căci el credea cu tărie și spu-

¹ Pilde XV, 13.

² Fac. XXXI, 5.

neă pe față; că prietenia și legătura cu aceștia, este o pagubă și vătămare a sufletului. Tot așa disprețuia el, din pricina aceasta și eresul Arienilor și sfătua pre toți, ca să nu se apropie de ei și nici să urmeze credinței lor ră-tăcite. De fapt, venid odată la el câțiva eretici din secta arienilor, după ce i-a cercetat și i-a cunoscut că sunt ne-credincioși, i-a gonit din munte, arătând că cuvintele lor sunt mai vătămătoare decât veninul șerpilor.

69. *Antonie merge la Alexandria spre a înfrun-ta pe Arieni.*

Fiindcă Arieni răs-pândiseră odată minciuna, că și el ar împăr-tăși aceleași pă-ri cu ei, de aceea el s'a supărat și s'a mâniat pre dâ-nșii. Fiind rugat pentru aceasta de e-piscopi¹ și de toți frații, el s'a coborât îndată din muntele său și d'abia ajunsese în Alexandria, când a declarat în public, că Arieni sunt scoși afară de biserică și chiar a susținut că această eresie este cea mai rea, este înainte mergătoarea lui antichrist. De asemenea el a învățat pe popor, că Fiul lui Dumnezeu cu nici un chip nu este făptură și nici că s'a făcut din nimic, ci că este din ființa Tatălui, Cuvântul vecinic (Λόγος) și înțelepciunea nemăr-ginită. Pentru aceasta este și păgănesc lucru a zice: eră (un timp) când el nu eră (ἦν ἔτε ἐὼλ ἦν); căci în totdeauna Cuvântul a fost împreună cu Tatăl. Așa dar să nu aveți nici o împăr-tășire cu nelegiuții Arieni, «*caci n'are nici o împreunare lumina cu întunericul*».² Voi drept credincioși, sunteți adevărații creștini, ei însă, cari socotesc numai ca o făptură pe Fiul lui Dumnezeu și Cuvântul care este născut din Tatăl, nu se deosebesc întru nimic de păgâni, de oare ce «*au cinstit și au slujit mai mult făpturei decât*

¹ Fer. Ieronim spune că chiar sf. Atanasie l-a adus pe sf. Antonie în Alexandria.

² II Cor. VI, 14.

lui Dumnezeu Ziditorului».² Dar să credeți cu siguranță, că chiar întreaga făptură se mânie pe ei, fiindcă numără la lucrurile zidite și-l pun pe aceeași treaptă cu ele, pe Ziditorul și Domnul tuturor prin carele toate s'au făcut.

70. *Antonie convertește pe mulți păgâni.*

Deci tot poporul de prin împrejurimi se bucură acum, auzind că însăși erezia ariană cea luptătoare împotriva lui Hristos a fost dată anatemei de un asemenea bărbat și tot orașul alerga să vază pe Antonie. Chiar și păgânii cu așa numiții preoți ai lor, veniau în biserică și ziceau de-a dreptul: «Noi dorim să vedem pe omul lui Dumnezeu». Într'adevăr toți îl numiau așa, căci și acolo a isbăvit Domnul printr'insul pe mulți de duhurile rele și a tămăduit pe mulți, chiar dintre păgâni, doriau cu înfocare, ca cel puțin să se atingă de bătrân, având credința că și numai prin aceasta se vor folosi. Și este lucru sigur, că în acele puține zile au devenit atât de mulți creștini, cât s'ar fi văzut într'un an. Fiindcă, așa dar, unii socotiau că îmbulzeala mulțimei poporului l-ar împovăra sau l-ar turbura prea mult și de aceea li îndepărtau pe toți dela dânsul, curiosul bătrân le spunea, că nu se simte de loc turburat sau oboșit. «Acești oameni» zicea el «nu sunt mai numeroși decât acei diavoli cu carii noi trebuie să ne necăjim în pustie.»

71. *El se reîntoarce în muntele său.*

Iar când el a plecat să se întoarcă iarăși în pustie, și noi l-am însoțit, pe când ajunsesem la poarta cetății, o femeie a strigat în urma noastră: «Oprește-te, omule al lui Dumnezeu! Fica mea este chinuită grozav de un duh necurat; te rog, rămâi și așteaptă, ca să nu cad și eu în primejdie alergând». Imdată ce bătrânul auzi acestea și fu rugat de noi, se opri fără să fie rugat mult. Cum fe-

² Rom. I, 25.

meea se apropie de dânsul, fata ei fu trântită la pământ; după ce însă Antonie se rugă și chemă numele lui Hristos, se sculă fata sănătoasă, fiindcă duhul necurat ieșise dintr'însa. Mama ei laudă pe Dumnezeu și toți ceilalți îi mulțumiră. Iar el se bucură iarăși când se reîntoarse în munte, ca în locuința sa proprie.

72. *Convorbirile sale cu filosofi păgâni.*

Dar el eră și foarte înțelept și, lucru de mirare, cu toate că nu învățase carte, eră însă un om ager la minte și priceput. Odată au venit la el doi filosofi elini, cu gândul să încerce pe Antonie. El eră tocmai în muntele cel mai din față. Însă el cunoscă pe oameni după chipul lor cel din afară, le ieși înainte și le zise printr'un tâlmaci: «De ce v'ați ostenit atât de mult, filosofilor, să veniți la un om simplu?» După ce ei răspunseră, că nu este de loc simplu, ci din potrivă foarte înțelept, le zise iarăși: «Dacă ați venit la un nebun, atuncea osteneala voastră este zadarnică, iar dacă credeți că eu sunt înțelept, atunci fiți ca mine, căci cele bune și adevărate trebuiesc urmate. Și dacă aș fi venit eu la voi, atunci eu aș fi urmat vouă; fiindcă, însă, ați venit voi la mine, se cade ca să vă faceți ca mine, căci eu sunt creștin.» Iar ei mirându-se de dânsul, au plecat de acolo, căci văzuseră că și duhurile rele se tem de Antonie.

Traducere de
Arhiepiscopul Anghim.

(Va urma).

CRONICA BISERICESCĂ EXTERNĂ.

Fustinea facultăților de teologie din Cicago.

La universitatea din Cicago, în afară de facultatea teologică care eră alipită pe lângă celelalte facultăți ale universității, mai existau încă alte trei facultăți teologice, toate organizate în mod separat și toate aparținând confesiunii protestante.

Americana însă noi vor să covârșască toată lumea cu ceva nou, extraordinar, și dacă se poate cu ceva nemai auzit și nemai pomțit, s'au gândit să fusioneze toate aceste patru facultăți într'una

Să fie o singură facultate, dar singulară în felul ei. O facultate în care să se dea tutulor celor patru ramuri ale teologiei cea mai mare dezvoltare posibilă. *O facultate teologică împărțită*. Să fie adică pentru fiecare ramură ale teologiei o facultate, și toate acestea patru facultăți, să formeze o singură facultate de teologie, cea mai mare și cea mai completă.

Zis și făcut. Cele patru facultăți s'au constituit într'o singură facultate, *impărțită*, (iv în раздѣлы). O singură facultate, dar reprezentată prin patru facultăți. Una pentru ramura istorică, una pentru cea exegetică, una pentru teologia sistematică și una pentru teologia practică; și astfel s'a văzut la Chicago, cea mai mare, cea mai completă și cea mai desăvârșită facultate din câte a văzut omenirea până astăzi. O facultate în care se predau 250, două sute cincizeci cursuri teologice, de 88 profesori.

Întă minunăția americană. Este singura facultate în care s'a văzut până astăzi această extraordinară ramificațiune a științei divine, pentru a i se da, prin prelegeri academice, cea mai-mare extensiune și cea mai mare dezvoltare posibilă.

Mulțimea cursurilor însă nu trebuie să surprindă pe nimeni, căci lucrul este foarte posibil.

Teologia, prin coprinsul și profosiuinea subiectelor sale, covârșește toată știința umană, care s'a putut cultiva pe pământ în decursul veacurilor. Asupra teologiei se poate stărui, prin viu graiu, făcându-se cursuri academice, mai mult și mai amplificat, decât asupra ori cărei alte științe. De asemenea și prin scris. Asupra adevărilor sacre ale credinței se pot compune tot felul de tratate, începând dela cele mai elementare, până la cele mai dezvoltate, mai complete și mai voluminoase. Probă este, pe deoparte, faptul istoric că în decursul tutulor veacurilor, știința sacră s'a cultivat mai mult decât toată știința, iar pe de alta, numărul cel mare și bogat, ca să nu zic imens al scrierilor sfinților părinți, al scriitorilor sacri și al teologilor diferitelor confesiuni, cari fac din teologie, știința și literatura cea mai veche, cea mai vastă și cea mai bogată.

Mult m'a impresionat faptul fuziunii acestor facultăți, în care am văzut o adevărată năzuință pentru progresul culturai teologice. Voi face toate chipurile să pot dobândi programa cursurilor acestei mărețe și minunate facultăți, pe care mult aș dori să o și văd cum funcționează, dacă Bunul Dumnezeu îmi va da zile și îmi va ajuta.

Cardinalul Mercier la Roma. „Revue du Clergé Français” scrie un lung articol despre entusiasta primire ce s'a făcut la Roma,

Cardinalului Mercier din Belgia. Articolul este plin de elogii, negreșit bine meritate, la adresa acestui distins și mare ierarh, în vinele căruiua curge sângele curajos al martirilor din timpurile glorioase ale Bisericii creștine. Când s'a aflat despre venirea lui Mercier la Roma, poporul italian i-a pregătit cea mai măreață, entusiastă și cordială primire. Dela gară mulțime mare de popor l'au primit cu urale nesfârșite și înconjurându-l l'au aclamat în mod sgomotos. „Să trăiască marele martir al Belgiei“, strigau miile de bărbați, femei și copii cari se imbulzeau să pătrundă fiecare și să se apropie de sfântul părinte. Una din cele mai frumoase procesiuni bisericești ce s'a văzut vreodată în Roma, în timpii din urmă, a fost făcută Cardinalului Mercier și astfel a fost condus cu mare cinstire până la casa unde i se fixase găzduirea.

La casa lui Mercier, tot timpul cât a stat în Roma a fost un adevărat pelerinajiu. Mulțime mare staționă în permanență ceasuri întregi până să prindă rând ca să vină să se înscrie în condica ce eră deschisă. Fie care voia să scrie cuvinte de laudă pentru vrednicul arhieru.

Când s'a vestit că Cardinalul Mercier va merge să ia parte la slujba ce urmă să se facă în Biserica sfintei Ana, atâta mulțime de popor a fost, cum nu s'a văzut de veacuri la bisericile Romei. Străzi întregi erau pline de popor și fie care doria să se atingă și să sărute pulpanele vestmintelor sfântului Părinte.

Când se văd astfel de fapte, mai poate cineva să zică că a pierit credința, și că nu se recunoaște meritul? Dar purtarea demnă a Cardinalului Mercier a fost apreciată și admirată de lumea întreagă. Toți au văzut și văd în el un adevărat și vrednic arhieru al Bisericii lui Christos.

Distrugerea metohurilor rusaști din Constantinopol. Știri sosite din Salonic anunță că Turcii, după ce au devastat metohurile pe cari le aveau în Constantinopol mănăstirile din sfântul munte a sf. Pantelimon, numit și Rusicu, și a sf. Prooroc Ilie, le-au dat foc.

Biserica Rusă din Sofia. Rușii aveau o frumoasă și monumentală biserică în Sofia, numită a sf. Alexandru Nevski. Această biserică a fost luată de Bulgari și numită biserică sfinților Kiril și Metodie. Când guvernul a adus la Sobranie proiectul de lege pentru luarea acestei Biserici, opozițiunea a provocat lungi și sgomotoase discuțiuni, cerând respingerea proiectului. Cu tot protestul opozițiunii, proiectul a fost admis.

Dr. Drag. Demetrescu.

DONAȚIUNI.

Sfânta Mitropolie a Moldovei și Sucevei.

11. Aduce mulțumiri publice d-nei Maria Al. Dabija, care a donat bisericilor parohiale s' Gheorghe Lozonschi din urbsa Iași, una Icoana Maica Domnului îmbrăcată cu argint.

12. D-nei Salia Si Urlijeanu, proprietară în urbsa Buzău care a donat un frumos pedestal, lucrat artistic din lemn și poletii cu aur, în val. de 2000 l. spre a se așeză pe el, racla cu Sfintele Moaște ale cuvioasei Parascheva din catedrala metropolitană.

13. Urmasoarelor persoane, din parohia Varatec, jud. Botoșani, cari au făcut donațiuni bisericești libale s' M. M. Voevozi, din sus zisa parohie, după cum urmează: Costache și Elena Dascălu o cruce de lemn de chiparos îmbrăcată cu argint proba 8 pe sf. Masă în val. de 130 lei. Gheorghe și Maria Popovici, o cruce de lemn de chiparos îmbrăcată cu argint proba 8 în val. de 113 lei și 50 bani. Dumitru și Elisabeta Iord, Eliset, un siegnic de alamă, greutate 13 Kgr. în val. de 78 lei. Costache și Catinca I. Mitru un siegnic de alamă greutate 13 Kgr. în val. de 78 lei.

14. D-lor Alexandru și Ioan Voinescu din orașul Păiticești, pentru că au donat bisericilor parohiale Văleni-Slănișoara din com. Mălini, jud. Suceava, o perdea la ușile împărătești și 2 Kgr. lumânări în val. de 27 lei.

15. Epitropia Parohiei Socea, din comuna Socea-Cândești județul Neamț, aduce mulțumiri publice, D-lui Neculai Gh. Gherasim proprietar din Zisa comună și helul D-sale D-lui Șerban Gherasim. Șef Buzorulul Iconomatului Poștal București. Pentru că a dăruit Bisericii Parohiale Sf. Precuciuoasa Paraschiva, din zisa comună, un rând complet de veșminte profeșii, în valoare de 350 lei; asemenea se aduc mulțumiri tot D-lui N. Gh. Gherasim, care de ani îndelungați, împodobeste policandrite și siegnicile din zisa Bisericii, cu lumânări de ceară curată, de mai multe ori pe an. Asemenea să mai aduc mulțumiri D-lui învâșilor S. Dănișii și soției sale Maria, pentru că a dăruit, o slăniță Evanghelle frumoasă legată în valoare de 150 lei, tot pentru această Sf. Bisericii.

16. Parohia Ștefan cel Mare din orașul Doroholu, aduce mulțumiri următoarelor persoane cari au cibeluit pentru înfrumusețarea bis. sf. Ierarh Nicolai din orașul Doroholu: D-tul și d-nei Anton Dimitriu, a dat lei 108 în care intră și suma de 39 lei, dată de enoriașul Gr. Botariu, D-lui V. Stratul 14 lei; d-nei Domnica Tugut care au dăruit un rând veșminte profeșii complete, val. 350 lei. D-nei Maria S. Vasiliu, I. Popovici, Gh. Grădinaru, D-l Grădinaru, Catinca Prodan și Ioan Alexandroae care au dăruit câte un lăcăr de lăcășar Ana și Profira Pânzariu, Ruxandra Grădinaru, D-le Hleucă,

Maria Seinic, Agripina Andronovici, Manoli Pavelescu și I. Vletiu au dăruit căile un lăcser de dilerite materii.

17. Parohia Costești, jud. Botoșani, aduce viile mulțumiri proprietarului Gheorghe Nemțanu pentru că cu a sa cheltuielă în valoare de 1500 lei a reînviat biserica Parohială din satul Costești comuna Popouși Județul Botoșani.

Sfânta Episcopie a Dunării de Jos

1. Aduce mulțumiri publice Domnișoarei Teodora Dimitriu din str. Dogăritei No. 53 Galați, care a dăruit bisericii „sl. Nicolae” Catedrala Episcopală din Galați, un rând de acopereminte în valoare de 300 lei.

2. Domnul Dumitrache I. Calotian, din parohia Independența, Județul Covurlui, care a donat bisericii respective cu hramul „Adormirea Maicii Domnului” un dric în valoare de una mie lei.

3. D-lui Spiru Camilatos din Isaccea, care a donat noiei biserici din mănăstirea Cocos, jud. Tulcea, una sveră brodată, o poală de analog și acoperămintele pentru sfintele vase, frumos brodate și de o însemnată valoare.

4. Următoarele persoane care au făcut donațiuni, bisericii sfânta Sofia din urbea Galați: 1. D-l Zaharia Ioan Soare, mare proprietar, din Galați, a donat un rând complet de veșminte bisericesti, de mătase, în valoare de 5.00 lei; 2. D-na Minca Ștefănescu, una candelă de argint de Kina, în greutate de 3 kgr. în valoare de 2.50 lei; 3. D-l Vasile Gheorghe de sfintele sărbători ale Înălțării Domnului 4 kgr. de lumânări de ceasă în valoare lei 20; 4. D-l Constantin Stroia. 3 krg. lumânări, în valoare de 15 lei; și 5. D-l Ioan Munteanu. 2 kgr. lumânări în valoare de lei 10.

5. Parohia Vârlezi I, jud. Covurlui, aduce mulțumiri locuitorilor care au făcut donațiuni bisericii din acea parohie, Epitropia bisericii 1330 lei. Primăria comunei Vârlezi 670 l. Gh. Panu 700 l. Gh. V. Patrache 100 l. St. V. Patrache 60 l. Enache Fulger 60 l. Hristache Dima 43 l. St. Burlibaga 30 l. N. C. Patrache 30 l. Iorcuța Patrache 30 l. Ioan Roman 25 l. Ioan C. Dima 27 l. D. S. Bradu cu lili 36 l. Vasile V. Munteanu cu lili 48 l. Costin Blănaru 20 l. Spiru Gheorghiu 20 l. Costin C. Patrache 20 l. Gh. C. Patrache 22 l. Gh. N. Patrache 20 l. Gh. Perju 20 l. Gh. Chiaburu 20 l. Alecu C. Negrușu 20 l. Neculai Al. Neolii 20 l. Mihalache Al. Vărgolici 20 l. Nicolae St. Tănea 25 l. Ioan Novac 20 l. Nicolae I. Ovidenie 20 l. Costin N. Ovidenie 20 l. Constantin C. Dimofte 20 l. Maria Gh. Hagoșu 30 l. Toader Ilode 20 l. Gh. D. Radu 25 l. Alexandru Dinu 20 l. Gh. C. Vărgolici 30 l. Costin N. Patrache 18 l. Panait Gh. Caraman 17 l. Grigorie Gh. Ovidenie 17 l. Costin Em. Hagoșu 15 l. Costache Tenea 15 l. Nic St. Patrache 15 l. Ioan C. Caraman 15 l. Giliță V. Ovidenie 15 l. Ghiță I. Răileanu 15 l. Costache I. Cavaman 15 l. Vasile Hreșcu 14 l. Alexe Gh. Radu 14 l. Săfta Ștefan Patrache 14 l. Toader Negrușu 11 l. Nicolae I. Dimofte 12 l. Anton Lărie 12 l. Cristache Dimofte 11 l. Ioan V. Răileanu 10 l. Ioan St. Ovidenie 10 l. Costin Lungu 10 l. St. Gh. Paznicu 10 l. Calesteme Negrușu 10 l. Gh. Cernea 10 l. Spiru Velea 10 l. Mihalache Lambrino 10 l. Alexe Mihal 10 l. Săfta Caramil 12 l. Ioan C. Paznicu 12 l. Constantin Paznicu 12 l. Vasile S. Ovidenie 12 l. Vasile Lambrino 12 l. Nicolae C. Vărgolici 12 l. Alexandru Gr. Radu 12 l. Ioan Manole 12 l. Gheorghe Gh. Ov. Paznicu 12 l. Ghiță Ov. Paznicu 12 l. Gh. Prodan 12 l. Constantin Spănu 12 l. Gh. Gr. Radu 12 l. Costache Vărgolici 10 l. Gh. G. Caraman 10 l. Gh. Popovici 10 l. Gh. C. Negrușu 10 l. Ioan Ch. Cazacu 10 l. Gh. Irg. Patrache 10 l. Nicolae Paznicu 10 l. Gavril Podacș 10 l. Gavril Burușenescu 10 l. Ene Burlacu 10 l. Ioan Caramil 10 l. Nicolae V. Patrache 10 l. Gh. V. Cazacu 10 l. Ioan V. Cazacu 10 l. Gh. I. Grecu 10 l. Panait Lăpusăneanu 10 l. Nicolae G. Hagoș 10 l. Gh. I. Munteanu 10 l. Costache G. Dima